Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imhallef Dr. Consuelo Scerri Herrera LL.D.

Appell Nru: 320/2018

Il-Pulizija
Spettur Victor Aquilina

Vs

Emad Masoud

Illum 16 ta' Mejju, 2019,

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti kontra l-appellant Emad Masoud detentur tal-karta tal-identità Maltija bin-numru 29013A, akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali:

Talli f'dawn il-Gzejjer u cioe` fil-21 ta' Mejju 2010 u fix-xahar ta' qabel din id-data:

1. Biegh jew xort'ohra traffika r-raza mehuda mill-pjanta kannabis jew xi preparazzjonijiet li jkollhom bhala bazi din ir-raza u dan bi ksur tal-artikolu 8(b) tal-Kap 101 tal-Ligijiet ta' Malta;

2. Kellu fil-pussess tieghu r-raza mehuda mill-pjanta kannabis jew xi preparazzjonijiet li jkollhom bhala bazi din ir-raza u dan bi ksur tal-Artikolu

8(a) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, liema droga nstabet f'tali cirkostanzi li juru li ma kinitx ghall-uzu esklussiv tieghu.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali, tas-27 ta' Gunju, 2018, fejn il-Qorti wara li rat l-Artikoli 8(a) u 8(b), l-Artikoli 22(1)(a), 22(2)(b)(i) u 29 tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, ir-Regolamenti 4 u 9 tal-Legislazzjoni Sussidjarja 101.02 u l-Artikolu 17(h) tal-Kap. 9, sabet lill-imputat hati tal-imputazzjonijiet (a) u (b) migjuba kontra tieghu u kkundannatu ghall-piena ta' hames (5) xhur prigunerija effettiva u multa ta' hames mija u hamsin ewro (€550).

Ordnat id-distruzzjoni ta' Dokument VA2, hekk kif din is-sentenza tghaddi in gudikat u dan taht il-harsien tar-Registratur, li ghandu jirredigi process verbal li jiddokumenta l-procedura tad-distruzzjoni, liema dokument ghandu jigi nserit fl-atti ta' din il-kawza mhux aktar tard minn hmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellant esebita mill-prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Rat ir-rikors tal-appell ta' Emad Masoud, ipprezentat fir-registru ta' din il-Qorti fit-13 ta' Lulju 2018, fejn talab lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha thassar u tirrevoka s-sentenza appellata u minflok tillibera lill-imputat minn kull htija u piena.

Rat illi l-aggravji tal-appellant Emad Masoud huma s-segwenti u cioe`:-

Illi l-ewwel Qorti ma setghet qatt issib legalment u ragonevolment htija fil-konfront tal-esponent u dan ghaliex ghalkemm is-sustanza misjuba fil-pussess tal-imputat giet esebita fl-atti mill-Ufficjal Prosekutur, il-Prosekuzzjoni baqghet ma talbitx l-analizi ta' din is-sustanza u ghaldaqstant ma jirrizultax illi din hija medicina perikoluza ai termini tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta. Illi b'referenza ghall-istqarrija rilaxxjata mill-imputat, jirrizulta illi fid-domandi taghha, il-Prosekuzzjoni tirreferi ghal sustanza suspettata raza tal-cannabis u ghalhekk lanqas fl-istqarrija m'hemm il-konvinciment li l-istess sustanza kienet effettivament raza tal-cannabis u dan stante

illi dan il-fatt kien ghadu ma giex stabbilit. Ghaldaqstant, id-difiza tissottometti illi fin-nuqqas ta' tali prova, l-imputat ma setax jigi misjub hati.

Ikkunsidrat;

Illi quddiem l-Ewwel Qorti gew prezentati il-fedina penali u dettalji tal-appellant ossia Formola tal-karta tal-identita'.

Fis-seduta tat-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) xehed l-**Ispettur Victor Aquilina** li qara u kkonferma c-citazzjoni bil-gurament. Spjega li l-kaz imur lura ghal wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010) u ghal habta tad-9:00pm, il-membri tal-iskwadra tal-mobile, PS 524 u PC 1320 waqqfu Daihatsu Terios li kellha n-numru tar-registrazzjoni HBC 198. Dak il-hin kienet misjuqa minn Emad Masoud li gharaf fl-awla bhala l-imputat. Saret tfittxija mill-Pulizija u waqt din it-tfittxija, fuq il-persuna tieghu sabu pakkett Rothmans blu li kell hames (5) bicciet ta' sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis li b'kollox kienu jammontaw ghal erbgha u tletin (34) gramma. Dawn l-affarijiet gew moghtija lil PS 1174 u PC 130 li marru jaghmlu tfittxija fir-residenza tieghu u hemm hekk sabu bicca zghira sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis li tammonta ghal madwar 1.3 grammi. Kien hemm ukoll flixkun tal-plastic tal-Coca Cola li kellu tracci tas-sustanza kannella tar-raza kif wkoll xi rizla papers. Huwa ingab gewwa l-kwartieri generali tal-Pulizija, gie moghti d-dritt tal-avukat u kien kellem lil Dr Roberto Montaldo permezz ta' kuntatt minn fuq it-telefon. Hu gie arrestat bejn il-lejl tal-ghoxrin (20) u l-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010). Fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010) ttehditlu l-istqarrija fejn inghata s-solitu twissija kif wkoll f'dan l-istadju kellha tidhol ir-regola tal-inferenza. F'din l-istqarrija ghazel li jwiegeb ghad-domandi li sarulu u ghazel li jiffirmaha. Huwa gharaf il-firma tieghu, ta' PC 599 kif wkoll ta' Emad Masoud. L-istqarrija hija mmarkata bhala Dok VA1. Spjega li fl-istqarrija kien qal li jabbuza mir-raza tal-cannabis u wkoll li jbiegh ir-raza tal-cannabis. Biegh xi darbtejn, jixtri hames (5) bicciet ghas-somma ta' tmenin (80) ewro u jaghmel profit ta' erbghin ewro (40).

L-Ufficjal Prosekutur matul ix-xhieda tieghu kien qal li l-imputaat ghandu jibbenfika b'zewg gradi mill-artikolu 29. Mistoqsi kif ghen lil Pulizija, wiegeb li mhuwiex se jikxef. Qal li bil-ligi obbligat li jghid hekk u li s-superjuri tieghu jkunu infurmati b'dak li jkun qed jaghmel hawn izda mhux ser jikxef ghax mhux sew ghall-imputat. Huwa prezenta s-sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis, il-pakkett tar-Rothmans li semma, xi sustanza kannella ohra li nstabet gewwa r-residenza tieghu, flixkun tal-Coca, Rizla papers u kaxxa b'xi sustanza go fih. Dawn gew esebiti komplessivament bhala Dok VA2. Id-difiza ddikjarat li ma ghandiex kontro ezami x'taghmel lil dan ix-xhud.

Fis-seduta tat-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) xehed **PS 1174 Adrian Sciberras** li qal fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010) kien stazzjonat id-Drug Squad u kien gie mitlub biex jassisti lill-iskwadra tal-Mobile gewwa Paceville ghax kienu waqqfu xi persuna u kienu sabu xi affarijiet suspettati droga. Mar fuq il-post fejn tkellem ma PS 524 Pawlu fejn ghaddielu lis-Sur Emad Masoud li gharaf fl-awla bhala l-imputat u ghaddielu wkoll pakkett tas-sigaretti Rothmans u gol-pakkett kien hemm hafna bicciet ta' sustanza suspettata resina tal-cannabis. Ha mieghu lis-Sur Masoud flimkien mal-affarijiet li nstabu meta ghamlu tfittxija tal-iskwadra tal-mobile. Infurmah bl-arrest tieghu u mar fir-residenza tas-Sur Masoud gewwa 55, Triq San Karlu Sliema fejn ghamel tfittxija wkoll fir-residenza tieghu. Kien is-Sur Masoud stess li mmarkalu li taht is-sink tal-kcina, gol cupboard taht is-sink tal-kcina kellu bicca ohra resina li eleva wkoll minn hemm hekk. Waqt it-tfittxija sab flixkun tal-Coca forma ta' bong li xehed li jidher li jintuza biex tittiehed id-droga bih. Dawn l-affarijiet li eleva ghaddiehom lill-Ispettur Victor Aquilina. Informa lis-Sur Masoud bid-drittijiet tieghu u kien ghazel li jikkonsulta mal-Avukat fil-fatt dak inhar stess filghaxija meta imbghad waslu gewwa l-lockup kien cempel lil Dr. Montaldo stess fejn kien ghamel kuntatt mieghu bit-telefon.

Spjega li Dok A2 huma pakkett tas-sigaretti, affarijiet li ghaddewlu tal-Mobile Squad, il-pakkett tas-sigaretti bil-bicciet tas-sustanza suspettata resina u il-flixkun tal-Coca li semma fejn gharaf li huma l-affarijiet li eleva hu, li ghaddielu PS 524 tal-

mobile u l-affarijiet li eleva mir-residenza gewwa Ta' Sliema. Id-difiza ddikjarat li ma ghandhiex kontro-ezami x'taghmel lil dan ix-xhud.

Stante bdil fil-Magistrat sedenti, il-partijiet fis-seduta tas-sittax (16) ta' Dicembru tas-sena elfejn u tlettax (2013) iddikjaraw li qed jezentaw lil Qorti milli terga' tisma' l-provi ga mismugh f'din il-kawza sa dakinhar.

Fis-seduta tas-sitta u ghoxrin (26) ta' Marzu tas-sena elfejn u erbatax (2014) xehed **PC 1320 Sean Axiaq** li qal li fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010) kien ghadu stazzjonat il-Mobile Squad u ghall-habta ta' 8:50, kien xoghol ma' PS 524, kienu ghaddejin bhala patrol minn San Giljan, quddiem il-Pender Place ezatt u lemhu Hyundai Terios bil-pjanci HBS 198 li kellha l-fanal tax-xellug imkisser. Waqqfuh u kif bdew ikellmu lix-xufier li huwa Emad Masoud beda qisu jecita ruhu u beda jagixxi suspettuz. Huwa gharaf lill-imputat fl-awla. Saret tfittxija fil-karozza tieghu. Waqt li bdew ifittxu, beda ifittex taht is-seats. Taht is-seat tax-xufier kien hemm qisu kexxun jinfetah li mhux soltu li jkollhom dan il-kexxun. Kif fetah dan il-kexxun sab pakkett Rothmans go dan il-kexxun u kif fethu u beda jiccekjah kellu xi bicciet suspettati resina tal-cannabis. Fil-kexxun ukoll nstabu xi bicciet ohrajn ukoll. Infurmaw lil tad-Distrett ta' San Giljan u anke tad-Drug Squad.

SM 524 Paul Cassar xehed fis-seduta tas-sitta u ghoxrin (26) ta' Marzu tas-sena elfejn u erbatax (2014). Xehed li fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010) kienu qeghdin patrol fl-inhawi ta' San Giljan u nnutaw vettura li hija tal-marka Daihatsu Terios li kellha n-numru HBS 198 li din kellha l-fanal ta' wara imkisser u ddeciedew li jwaqqfuha halli jigbdulu l-attenzjoni imma s-sewwieq li wara sabu li huwa Emad Masoud u li gharaf fl-awla deher igib ruhu mhux normali u kien ecitat. Iddeciedew li jaghmlulu tfittxija fil-vettura u l-kollega tieghu sab pakkett tas-sigaretti Rothmans taht is-seat li fih kellu sustanza li deherilhom li mhux suppost qeghda hemm hekk u kienet suspettuza. Gie arrestat u gie nfurmat l-Ispettur Victor Aquilina li min-naha tieghu mexxa l-indagni kif suppost.

PC230 George Michael Briffa xehed ukoll fis-seduta tas-sitta u ghoxrin (26) ta' Marzu tas-sena elfejn u erbatax (2014) li qal li fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-

sena elfejn u ghaxra (2010) kien stazzjonat id-Drug Squad u kienu rcevew telefonata mill-control room biex imorru gewwa San Giljan fejn l-Stylish Bathroom ghax kienu waqqfu vettura tat-Tip Daihatsu Terios HBS 198 u li kienet misjuqa minn certu Emad Masoud. Minn tfittxija li ghamlulu l-pulizija tal-mobile sabulu xi bicciet rezina tal-cannabis fil-pakkett tas-sigaretti. Marru fuq il-post fejn marru jaghmlu tfittxija, skortaw lil Emad Masoud gor-residenza tieghu f'Ta' Sliema fejn hemm hekk membri ohra tad-Drug Squad ghamlu tfittxija fid-dar tieghu. Huwa kien prezenti izda t-tfixxija ma saritx minnu. Xehed li jaf li sabu xi flixkun imtaqqab forsi relatat mad-droga.

Fis-seduta tat-tmintax (18) ta' Mejju tas-sena elfejn u hmistax (2015) Dr Roberto Montalto ghall-imputat talab lil Qorti sabiex fit-termini tal-Artikolu 8(3) tal-Kapitolu 537 tal-Ligijiet ta' Malta tassumi l-funzjonijiet ta' Qorti dwar id-Droga. Ghal dan il-ghan, id-difiza talbet li tkun tista' tressaq provi sabiex il-Qorti tkun sodisfatta li l-kundizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 8(2) tal-Kapitolu 537 effettivament jezistu.

Gie vverbalizzat li id-difiza tirrileva wkoll illi s-sitwazzjonijiet kollha msemmija fl-Artikolu 13 tal-Kapitolu 537 tal-Ligijiet ta' Malta mhumiex applikabbli f'dan il-kaz u konsegwentement ma tezisti ebda eskluzjoni mill-applikabilita ta' dan l-att. Il-Qorti laqghet it-talba tad-difiza sabiex tressaq il-provi msemmija.

Fis-seduta tal-erbgha u ghoxrin (24) ta' Jannar tas-sena elfejn u sbatax (2017) gie vverblizzat li b'referenza ghal verbal tat-tmintax (18) ta' Mejju tas-sena elfejn u hmistax (2015) fejn Dr Roberto Montalto talab li jressaq provi rigward l-artikolu 8, Dr Roberto Montalto jiddikjara li qieghed jirtira t-talba tieghu.

Fis-seduta tas-sitta u ghoxrin (26) ta' April tas-sena elfejn u sbatax (2017) xehed l-**Ispettur Nikolai Sant** in difesa fejn ikkonferma li huwa investiga lill-imputat Emad Masoud u kkonferma li ha passi kontra tieghu u li dawn gew konkluzi fejn inghata prigunerija effettiva jekk mhux sejjer zball ta' xi tlett (3) xhur u dan fuq traffikar u pussess aggravat ta' diversi sustanzi.

Ikkonferma li kienet l-ewwel darba li investigah u li skopra li s-superjuri tieghu kienu nfurmawh li kien tahom xi informazzjoni wkoll. Jghid li kellu kazijiet ohra.

Qabel ma ltaqa mieghu gie infurmat li kien informer bazikament. Jikkonferma li fil-kaz tieghu inghata l-beneficcju tal-artikolu 29 ghax tah xi informazzjoni li rrizultat f'sejbien ohra. Ikkonferma li anke wara li nghata l-beneficcju tad-29 baqa jaghti l-informazzjoni. Jghid li peress li ma ghadux fid-Drug Squad ma baqax daqshekk in kuntatt mieghu pero' sa sena ilu sakemm kien ghadu hemm, kien icempillu u jinfurmah b'mod regolari. Ma jistax jikkonferma jekk tressqux nies in konnessjoni pero informazzjoni kien jaghti, mhux darba kien icempel, darba fix-xahar jew xahrejn, jew jiltaqa' mieghu l-Qorti jew xi haga u kien jaghtih xi informazzjoni li jkun jista jahdem fuqha.

Xehed li apparti l-informazzjoni li kien tah u kien tressaq xi hadd iehor u hu kien ibbenefika pero' ma jistax jikkonferma ohrajn. Informazzjoni kien jaghtihom. Ikkonferma li l-informazzjoni wasslu ghal investigazzjonijiet fil-konfront ta' terzi imma dak ibbenifika fil-kawza l-ohra.

Quddiem l-Ewwel Qorti giet prezentata fedina penali aggornata tal-appellant;

Ikkunsidrat;

Illi in breve, l-fatti kienu s-segwenti:

1. Fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010) ghal habta tad-disgha ta' filghaxija (9:00pm), il-membri tal-iskwadra tal-mobile, PS 524 u PC1320 waqqfu Daihatsu Terios li kellha n-numru ta' registrazzjoni HBC 198 li kienet misjuqa mill-appellant peress li din il-vettura kellha fanal imkisser;

2. Peress li l-appellant deher suspettuz u ecitat, saret tfittxija fejn fil-vettura instab kexxun taht is-seat li kien fih pakkett Rothmans blu li kellu bicciet ta' sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis. Fil-kexxun ukoll instabu bicciet ohra;

3. Illi fir-residenza tal-appellant instabet bicca zghira sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis kif ukoll flixkun tal-plastik tal-Coca Cola li kellu tracci tas-sustanza kannella tar-raza kif ukoll xi *rizla papers*;

4. Illi l-appellant kien interrogat u sussegwentement inhargu l-imputazzjonijiet fil-konfront tieghu.

Illi l-appellant fit-trattazzjoni tal-appell tieghu ssottometta li l-istqarrija tieghu hija inammissibli *ab initio* ghax mhux mehuda bil-kawteli u ghalhekk talab li l-Qorti tiskartaha in toto. Issottometta li l-appellant ammetta fl-istqarrija ghal dak li gie mistoqsi. Skont l-appellant, l-istqarrija hija inammissibli u ghandha tigi skartata u l-Qorti ghandha taghti gudizzju fuq dak li fadal fil-process. Minn naha l-ohra, l-Avukat General fis-sottomissjonijiet orali tieghu ssottometta li l-aggravju dwar l-istqarrija messu gie indikat fl-appell.

Illi mill-atti, senjatament a fol 12 immarkata bhala Dok UA1 jirrizulta li l-appellant irilaxxa stqarrija datata l-wiehed u ghoxrin (21) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010). Kif tajjeb irrimarkat l-Ewwel Qorti, jirrizulta li d-data hija skoretta u ghandha taqra t-tnejn u ghoxrin (22) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghaxra (2010). F'din l-istqarrija iffirmata, tirrizulta t-twissija segwenti:

'M'intix obbligat li titkellem sakemm ma tkunx tixtieq li titkellem, imma dak li tghid jista' jingieb bi prova ; Inti ghandek dritt, jekk titlob inti tikkonsulta ma' avukat jew prokuratur legali, u gia' la darba hadt dan id-dritt, jekk ma tkunx trid tghid xejn jew tonqos milli ssemmi xi fatt, il-qorti jew il-gudikant jistghu jaslu ghal regola ta' inferenza li tammonta ghal prova korroborattiva, jekk matul il-process inti tressq xi difiza li tkun ibbazata fuq xi fatt li ma tkunx semmejt matul l-interrogazzjoni'.

Skont ma jirrizulta mix-xhieda tal-Ispettur Victor Aquilina datata t-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) l-appellant kien tkellem mal-Avukat Dr Roberto Montaldo. Huwa xehed li '*Huwa ingab gewwa l-kwartieri generali tal-pulizija, gie moghti d-dritt tal-avukat kif fil-fatt huwa ghamel u fil-fatt kien kellem lil Dr Roberto Montaldo u kienu ghamlu kuntatt permezz tat-telefon. Nixtieq nghid li hu gie arrestat bejn il-lejl tal-20 u 21 ta' Mejju 2010. Fil-21 ta' Mejju 2010 ttehditlu l-istqarrija fejn f'din l-istqarrija nghata s-solitu twissija kif wkoll f'dan l-istadju kellha tidhol ir-regola tal-inferenza. F'din l-istqarrija hu ghazel li jwiegeb ghad-domandi li sarulu u ghazel li jiffirmaha. Qed ngharaf il-firma tieghi, dik ta' PC 599 kif wkoll ta' Emad Masoud*'.

PS1174 Adrian Sciberras fis-seduta tat-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) wara li xehed dwar it-tifittxija fil-vettura u r-residenza tal-appellant spjega li '*Infurmajt lis-Sur MAsoud bid-drittijiet tieghu u kien ghazel li jikkonsulta mal-*

avukat fil-fatt dak inhar stess filghaxija meta imbghad wasalna gewwa l-lockup kien cempel lil Dr Montaldo stess fejn kien ghamel kuntatt mieghu bit-telefon'

Jirrizulta li l-appellant skont ix-xhieda prodotti kien tkellem mal-Avukat izda minn imkien ma jirrizula li l-Avukat kien prezenti waqt li giet rilaxxata l-istqarija. In fatti, fiz-zmien ta' meta giet rilaxxata l-istqarrija, l-appellant ma kellux id-dritt li jkollu l-prezenza ta' Avukat fl-interogatorju. Miz-zmien tar-rilaxx tal-istqarrija sal-lum il-gurnata saru diversi tibdiliet sostanzjali f'dak li jirrigwarda d-drittijiet ta' suspettati u akkuzati '*at pre-trial stage*', tant li llum il-gurnata wara zvilluppi gurisprudenzjali, suspettati u akkuzati ghandhom dritt ikunu assistiti minn Avukat minn stadju bikri tal-proceduri u dan inkluz id-dritt li l-Avukat tal-ghazla taghhom jkun prezenti waqt it-tehid tal-istqarrija.

Din il-Qorti sejra tibda billi taghmel referenza ghal uhud mill-bosta sentenzi li trattaw id-dritt tal-assistenza legali. Fis-sentenza fl-ismijiet **'Il-Pulizija (Spettur Victor Aquilina) v. Mark Lombardi'**[1] rigwardanti stqarrijiet moghtija f'Dicembru tas-sena elfejn u tlieta (2003) fejn l-imputat ma kellux access ghal Avukat u ghalhekk mhux fl-istess zmien ta' meta l-appellant fil-kawza odjerna rrilaxxa l-istqarrija tieghu. F'dik is-sentenza fost numru ta' kunsiderazzjonijiet, gie kkunsidrat li:

'*Fil-fehma ta' din il-Qorti biex jigi dikjarat jekk hemmx lezjoni tad-dritt ghal smigh xieraq il-Qorti mhux necessarjament trid toqghod tistenna sakemm jintemm il- kaz kollu jew li jigi attwalment miksur xi dritt tal-akkuzat, imma jekk ikun hemm diga` ragunijiet bizzejjed li fuqhom il-Qorti tista' taghmel dik id-dikkjarazzjoni ta' lezjoni, hija ghandha tezamina l-lanjanza meta tigi sollevata. Kif tikteb* ***Karen Reid*** *fil-ktieb* ***"A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights"****, 3rd Edition page 70 "While the conformity of a trial with the requirements of Article 6 must be assessed on the basis of the trial as a whole, a particular incident may assume such importance as to constitute a decisive factor in the general appraisal of the trial overall". Fil-fehma ta' din il- Qorti n-nuqqas ta' assistenza ta' avukat fl-istadju ta' investigazzjoni hu wiehed minn dawn ic-cirkostanzi billi jista'*

[1] Deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fit-12 ta' Apri, 2011 (Appell Civili Numru: 34/2009/1)

*jiddetermina "the framework in which the offence charged will be considered at the trial" **(Can)**.*

Ghalhekk din il-Qorti ma taqbilx mal-appellati li hi ghandha tistenna sakemm jinqata' l-kaz kollu biex tikkunsidra l- ilment tal-appellant f'dan ir-rigward.

Illi kwantu ghall-aggravju proprju tal-appellant il-Qorti thoss li l-gurispurdenza ormai stabbilita tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem ghandha f'dan il-kaz tigi segwita, nonostante li bhala regola l-gurisprudenza ta' Strasbourg strettament m'hijiex wahda vinkolanti fil-kazijiet kollha.

Ir-regola hi li l-Artikolu 6(1) jitlob li jkun hemm dritt ta' avukat fl-istadju tal-investigazzjoni mill-pulizija, sakemm ma jigix pruvat li hemm ragunijiet impellenti ghaliex dan id-dritt ghandu jigi ristrett. Id-dritt ghal avukat hi r-regola, ir-restrizzjonijiet huma l-eccezzjoni.

Izda anke jekk ikun hemm ragunijiet impellenti ghal xi restrizzjonijiet, tkun xi tkun ir-raguni, dawn ir-restrizzjonijiet ukoll m'ghandhomx jippregudikaw id-drittijiet tal-akkuzat taht l-Artikolu 6.

Dan id-dritt tal-akkuzat ikun irrimedjabbilment pregudikat meta hu jirrilaxxa stqarrijiet waqt l-interrogazzjoni maghmula meta ma jkunx assistit minn avukat u dawn l- istqarrijiet jintuzaw kontra tieghu.'

Is-sentenza fl-ismijiet **'Il-Pulizija [Spettur Dennis Theuma] Vs Deborah Osmond'**[2] kkoncernat stqarrija rrilaxxata fi zmien meta ma kienx gie moghti d-dritt li persuna arrestata tikkonsulta ma Avukat fil-bidu tal-arrest taghha u ghalhekk stqarrija li ma kinitx rilaxxata fl-istess perjodu ta' dik rilaxxata mill-appellant fil-kawza odjerna. F'dik is-sentenza gie kkunsidrat li:

'Irrizulta mill-provi illi l-prosekuzzjoni resqet bhala addebitu kontra l-appellata l-istqarrija biss peress li ma hemm l- ebda xhieda ohra ma xiex setghet tikkorrobora din l-istess stqarrija. Irrizulta illi l-appellata kienet tfajla ta' 18 il-sena b'fedina penali nadifa li sabet ruhha arrestata mill-pulizija nkonnessjoni ma reat illi gie kommess minn haddiehor u kien biss waqt

[2] Deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-31 ta' Ottubru, 2013 (Appell Kriminali Numru: 25/2012)

l-intervista taghha mal-pulizija illi ammettiet illi hadet id-droga ecstasy xi sena qabel l-intervista. Veru illi fl-istqarrija hemm imnizzel illi l-appellata giet moghtija l-caution, imma kemm kienet effettiva din it-twissija jew kemm fehmitha stante l-eta' tenera taghha f'dawk ic-cirkostanzi din il-Qorti ferm tiddubita. Ghalhekk irrizulta illi l-unika prova illi resqet il-prosekuzzjoni kontra l-appellata hija l-istqarrija u darba din ma tinsabx korroborata minn xhieda ohra jkun perikoluz illi l-Qorti ssib htija fuq din il- prova biss. Terga din il-Qorti jidhrilha illi bhala tfajla ta' l- eta' ta' 18 il-sena, ghad illi din hija eta' maggioritarja, l-appellata kellha titqies bhala persuna vulnerabli illi facilment kienet impressjonata bil-prezenza tal-pulizija u l- fatt illi kienet qed tigi nterrogata minnhom. Ghalhekk din il-Qorti jidhrilha illi fuq l-iskorta ta' dawn id-decizjonijiet ricenti l-Ewwel Qorti ghamlet sew li skartat l-istqarrija u peress li ma kienx hemm provi ohra waslet ghal liberatorja ta' l-appellata. Din il-Qorti jidhrilha illi l-Ewwel Qorti fuq il- provi illi kellha quddiemha waslet ghal konkluzjoni gusta u din il-Qorti ma thossx li ghandha tiddisturba din il- konkluzjoni.'

Il-gurisprudenza rigwardanti d-dritt ta' assistenza legali baqghet tizvillupa, tant li kien hemm zvillup sinifikativ fil-gurisprudenza Maltija wara l-ghoti tas-sentenza mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet '**Mario Borg vs Malta**'[3] fejn gie ikkunsidrat li:

'*56. Early access to a lawyer is one of the procedural safeguards to which the Court will have particular regard when examining whether a procedure has extinguished the very essence of the privilege against self-incrimination. These principles are particularly called for in the case of serious charges, for it is in the face of the heaviest penalties that respect for the right to a fair trial is to be ensured to the highest possible degree by democratic societies (see Salduz v. Turkey [GC], no. 36391/02, § 54, ECHR 2008).*

57. The Court reiterates that in order for the right to a fair trial to remain sufficiently "practical and effective" Article 6 § 1 requires that, as a rule, access to a lawyer should be provided as from the first interrogation of a suspect by the police, unless it is demonstrated in the light of the particular circumstances of each case that there are compelling reasons to restrict this right. Even where compelling reasons may exceptionally justify denial of access to a lawyer, such restriction – whatever its justification – must not unduly prejudice the

[3] Deciza fit-12 ta' Jannar, 2016 u reza finali fit-12 ta' April 2016 (Application no. 37537/13)

rights of the accused under Article 6. The rights of the defence will in principle be irretrievably prejudiced when incriminating statements made during police interrogation without access to a lawyer are used for a conviction (see Salduz, cited above, § 55).

58. Denying the applicant access to a lawyer because this was provided for on a systematic basis by the relevant legal provisions already falls short of the requirements of Article 6 (ibid., § 56).

(ii) Application to the present case

59. The Court observes that the post-Salduz case-law referred to by the Government (paragraph 53 in fine) does not concern situations where the lack of legal assistance at the pre-trial stage stemmed either from a lack of legal provisions allowing for such assistance or from an explicit ban in domestic law.

60. The Court notes that it has found a number of violations of the provisions at issue, in different jurisdictions, arising from the fact that an applicant did not have legal assistance while in police custody because it was not possible under the law then in force (see, for example, Salduz, cited above, § 56; Navone and Others v. Monaco, nos. 62880/11, 62892/11 and 62899/11, §§ 81-85, 24 October 2013; Brusco v. France, no. 1466/07, § 54, 14 October 2010; and Stojkovic v. France and Belgium, no. 25303/08, §§ 51-57, 27 October 2011). A systemic restriction of this kind, based on the relevant statutory provisions, was sufficient in itself for the Court to find a violation of Article 6 (see, for example, Dayanan v. Turkey, no. 7377/03 §§ 31-33, 13 October 2009; Yeşilkaya v. Turkey, no. 59780/00, 8 December 2009; and Fazli Kaya v. Turkey, no. 24820/05, 17 September 2013).

61. In respect of the present case, the Court observes that no reliance can be placed on the assertion that the applicant had been reminded of his right to remain silent (see Salduz, cited above, § 59); indeed, it is not disputed that the applicant did not waive the right to be assisted by a lawyer at that stage of the proceedings, a right which was not available in domestic law. In this connection, the Court notes that the Government have not contested that there existed a general ban in the domestic system on all accused persons seeking the assistance of a lawyer at the pre-trial stage (in the Maltese context, the stage before arraignment).

62. It follows that, also in the present case, the applicant was denied the right to legal assistance at the pre-trial stage as a result of a systemic restriction applicable to all accused persons. This already falls short of the requirements of Article 6 namely that the right to assistance of a lawyer at the initial stages of police interrogation may only be subject to restrictions if there are compelling reasons (see Salduz, cited above, §§ 52, 55 and 56).

63. There has accordingly been a violation of Article 6 § 3 (c) taken in conjunction with Article 6 § 1 of the Convention.'

Fis-sentenza fl-ismijiet **'Ir-Repubblika ta' Malta v. Martino Aiello'**[4] gie kkunsidrat:

'Ghandu jinghad li t-trattazzjoni tal-partijiet marret oltre l- meritu tas-sentenzi hawn fuq imsemmija li jirrigwardaw li fis-sistema taghna qabel l-ghaxra ta' Frar, 2010 il-persuna ndagata jew akkuzata ma kellha ebda dritt li tkellem lill-avukat ta' l- ghazla taghha. Dan ghaliex l-istqarrija li giet rilaxxata minn Martino Aiello ggib id-data tad- 19 ta' Ottubru, 2014 u dak in-nhar Martino Aiello rrifjuta li jkellem avukat ta' fiducja tieghu.

Illi l-avukati tar-rikorrenti qajmu l-punt li Martino Aiello ma kellhux avukat prezenti mieghu meta hu rrilaxxa l-istqarrija tieghu fid-19 ta' Ottubru, 2014. It-tratazzjoni tal-partijiet kien dwar dan il-punt.

Illi dan il-punt gie finalment deciz mill-legislatur bil-promulgazzjoni ta' l-Att numru LI ta' l- 2016. Dan l-att gie operattiv fit-28 ta' Novembru, 2016 permezz ta' l-A.L. 401 ta' l-2016.

Illi l-artikolu li hu rilevanti ghall-ezercizzju in ezami hu l-artikolu 355AUA li jaghti id-dritt ta' access ghal avukat fi proceduri kriminali.

Illi t-tezi tar-rikorrenti hi semplici u lineari. Meta giet rilaxxata l-istqarrija dik il-persuna ma kellhiex id-dritt tal-prezenza ta' l-avukat. Il-konkluzjoni allura hi li tali stqarrija ghandha tkun inammissibli.

Illi t-tezi tal-Avukat Generali hi daqstant lineari. Ir-rikorrenti gie moghti d-dritt li jikkonsulta avukat ta' fiducja tieghu. Hu rrifjuta tali dritt, ma kkonsulta lil hadd u liberament u volontarjament irrilaxxa l-istqarrija hawn fuq imsemmija.

---

[4] Sentenza preliminari moghtija mill-Qorti Kriminali nhar id-9 ta' Mejju, 2017 (Att ta' Akkuza numru 13/2015)

Illi din il-Qorti josserva li s-sentenza Borg v. Malta (hawn fuq citata) ma kinitx biss jitkellem fuq id-dritt li wiehed ikollu l-jedd li jikkonsulta ma avukat qabel tigi rilaxxat stqarrija. Dik is-sdentenza tghid illi f'kull stadju ta' l-investigazzjoni l-persuna susspettata jew akkuzata jrid ikollha d-dritt ta' l-avukat. Kien ghalhekk li gie promulgat l-Att numru LI ta' l-2016.

Illi fil-fehma ta' din il-Qorti l-istess principji li gew applikati fis-sentnezi hawn fuq imsemmija ghandhom japplikaw f'dan il-kaz ukoll. Dan ifisser li anki jekk r-rikorrenti rrifjuta d-dritt li jikkonsulta avukat ma jfissirx li hu kien ser jirrifjuta l-prezenza ta' avukat fl- istess kamra ta' l-interrogatorju, tenut kont tal-fatt li l-artikolu fuq citat isemmi li l-avukat prezenti ghall-interrogatorju "...jippartecipa b'mod effettiv fl-interrogazzjoni...". Kif wiehed jista' japprezza din hi sitwazzjoni kompletament differenti. Logikament, ma tistax tipenalizza persuna li ghamel ghazla fuq parametri kompletament differenti minn dawk li huma in vigore llum.

Ghaldaqstant, ghal dawn ir-ragunijiet din il-Qorti tilqa l-eccezzjoni tar-rikorrenti. Tiddikjara l-istqarrija tad-19 ta' Ottubru, 2014 rilaxxat mir-rikorrenti bhala nammissibbli. Tali stqarrija ma tistax tigi prodotta waqt il-guri jew kopja taghha moghtija lill-gurati.'

Dik is-sentenza kienet giet appellata fejn il-Qorti tal-Appell Kriminali[5] ikkunsidrat u ddeciediet is-segwenti:

'18. Ghalhekk, il-kwistjoni sollevata fl-eccezzjoni tal-akkuzat appellat, arginata kif inhi esklussivament fuq id-dispozizzjonijiet tal-artikolu 6(1) u (3) tal- Konvenzjoni Ewropea dwar Drittijiet tal-Bniedem (u l-artikolu korrispondenti tal-Kostituzzjoni, l-artikolu 39(1)(6)) hi wahda li, minkejja dak sottomess mill- appellat waqt it-trattazzjoni, taqa' biex tigi regolata skont l-artikolu 46(3) tal- Kostituzzjoni u l-artikolu 4(3) tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea, li jipprovdu li l-Qorti li quddiemha tqum il-kwistjoni ghandha tibghat il-kwistjoni quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili kemm-il darba fil-fehma taghha t-tqanqil tal- kwistjoni ma tkunx semplicement frivola jew vessatorja. Il-kwistjoni sollevata fl-eccezzjoni tal-akkuzat appellat, ghalhekk, ma tistax tigi deciza a priori minn din il-Qorti, u lanqas setghet tigi hekk deciza mill-Qorti Kriminali qabilha.

19. Illi gjaldarba l-kwistjoni imqanqla la hija wahda frivola u lanqas vessatorja, din il-Qorti,

[5] Deciza fit-9 ta' April, 2018 (Att ta' Akkuza Numru 13/2015)

wara li rat l-artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 4(3) tal- Kapitolu 319 tal-Ligijiet ta' Malta, qed tibghat lil-Prim'Awla tal-Qorti Civili, l- kwistjoni dwar ***jekk bl-uzu fil-guri kontra l-akkuzat appellat Martino Aiello tal- istqarrija rilaxxjata minnu lill-pulizija fid-19 ta' Ottubru 2014 jigix lez id-dritt tal-istess Martino Aiello ghal smigh xieraq sancit bl-artikolu 39(1)(3) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1)(3) tal-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad- Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali.***

20. Tiddiferixxi dan l-appell sine die sakemm tigi deciza definittivament il- kwistjoni fuq riferita.'

Ir-referenza Kostituzzjonali[6] ghada sal-lum il-gurnata pendenti.

Fis-sentenza fl-ismijiet **'Christopher Bartolo (KI 390981M) VS Avukat Generali Kummissarju tal-Pulizija'**[7], il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) kienet ikkunsidrat li:

'Fin-nota ta' sottomissjonijiet taghhom, l-intimati jargumentaw illi l-ilment tar- rikorrent fil-meritu huwa nfondat peress illi huwa kien inghata d-dritt li jikkonsulta ma' avukat qabel l-interrogazzjoni, u filfatt kien ezercita dan id-dritt, u illi s- sentenza citati minnu fir-rikors promotur ma huma ta' l-ebda sostenn ghal l-ilment tar-rikorrent peress illi dawn jipprospettaw sitwazzjoni fejn l-interrogat ma thalliex ikellem avukat qabel ma ttehdulu l-istqarrija.

Il-Qorti rat pero illi l-ilment tar-rikorrent fir-rikors promotur tieghu m'huwiex illi ma thalliex jikkonsulta ma' avukat qabel ma ttehdietlu l-istqarrija (hlief fir-rigward tat-tieni wahda), izda proprju illi l-assistant legali tieghu ma kienx prezenti ***waqt*** *it- tehid tal-istqarrija, kif jidher per ezempju minn paragrafu 8 u 13 tar-rikors promotur.* ***M'huwiex ikkontestat illi r-rikorrent ma giex interrogat fil-presenza tal-avukat tieghu, anke ghaliex wara kollox, f'dak iz-zmien il-ligi stess ma kienitx tippermetti dan.***

[6] Fl-ismijiet 'Ir-Repubblika ta' Malta Vs Aiello Martino' pendenti quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) bir-referenza 38/2018.
[7] Deciza nhar it-23 ta' Novembru, 2017 (Rikors Numru: 92/2016 JPG)

Fis-sentenza fl-ismijiet ***Panovits v. Cyprus*** *deciza mill-Qorti ta' Strasbourg fl-11 ta' Dicembru 2008 intqal illi: "...the Court observes that the concept of fairness enshrined in Article 6 requires that the accused be given the benefit of the assistance of a lawyer already at the initial stages of police interrogation.* ***The lack of legal assistance <u>during an applicant's interrogation</u> would constitute a restriction of his defence rights in the absence of compelling reasons that do not prejudice the overall fairness of the proceedings."***

Fuq l-istess linja ta' hsieb, fis-sentenza fl-ismijiet ***Dayanan v. Turkey*** *deciza mill- Qorti ta' Strasbourg fit-13 ta' Ottubru 2009 u citata fir-rikors promour tar-rikorrent:*

"In accordance with the generally recognised international norms, which the Court accepts and which form the framework for its case- law, ***an accused person is entitled, as soon as he or she is taken into custody, to be assisted by a lawyer, and not only <u>while being questioned</u>*** *(for the relevant international legal materials see Salduz, cited above, §§ 37-44). Indeed, the fairness of proceedings requires that an accused be able to obtain the whole range of services specifically associated with legal assistance. In this regard, counsel has to be able to secure without restriction the fundamental aspects of that person's defence: discussion of the case, organisation of the defence, collection of evidence favourable to the accused, preparation for questioning, support of an accused in distress and checking of the conditions of detention."*

Il-fatt illi l-gurisprudenza tal-Qorti ta' Strasbourg evolviet sussegwentement ghas- sentenza ta' ***Salduz*** *b'mod illi l-interpretazzjoni tad-dritt ghal smiegh mill-Qorti bdiet tikkonsidra li huwa necessarju li l-arrestat jithalla jkollu l-assistenza ta' avukat waqt l-interogattorju hija kkonfermata bl-aktar mod car fis-sentenza fl- ismijiet* ***Brusco v. France*** *deciza fl-14 ta' Ottubru 2010, fejn il-Qorti ta' Strasbourg ibbazat il-konkluzjoni taghha mhux biss fuq l-fatt illi Brusco ma thalliex ikellem avukat qabel ma gie interrogat izda anke ghaliex ma kellux access ghal avukat waqt l-ewwel interogazzjoni tieghu u l-interogazzjonijiet l-ohra kollha ta' wara dik, u dan a kuntrarju ta' dak li jezigi l-Artikolu 6:*

"L'avocat n'a donc été en mesure ni de l'informer sur son droit à garder le silence et de ne pas s'auto-incriminer avant son premier interrogatoire ni de l'assister lors de cette déposition

et lors de celles qui suivirent, comme l'exige l'article 6 de la Convention."

Konferma terga aktar cara ta' dan, tinsab fis-sentenza fl-ismijiet ***Navone and others v. Monaco*** *deciza mill-Qorti ta' Strasbourg fl-24 ta' Ottubru 2013, fejn il- Qorti ikkonkludiet illi l-ligi ta' Monaco, li kienet tippermetti biss konsultazzjoni ma' avukat qabel l-interrogatorju, u ma kienitx tippermetti illi l-avukat ikun prezenti waqt l-interogazzjoni*[8], ***kienet leziva tad-dritt ta' smiegh xieraq****:*

"Or, en l'espèce, nul ne conteste qu'à l'époque des faits, le droit monégasque ne permettait pas aux personnes gardées à vue de bénéficier d'une assistance d'un avocat pendant les interrogatoires : une telle assistance était donc automatiquement exclue en raison des dispositions légales pertinentes. La Cour relève en effet que le droit interne ne prévoyait qu'une consultation avec un avocat au début de la garde à vue ou de la prolongation de celle-ci, pendant une heure maximum, l'avocat étant en tout état de cause exclu des interrogatoires dans tous les cas.

(...)

Par conséquent, la Cour ne peut que constater que les requérants ont été automatiquement privés de l'assistance d'un conseil au sens de l'article 6 lors de leur garde à vue, la loi en vigueur à l'époque pertinente faisant obstacle à leur présence durant les interrogatories."

Il-Qorti rat ukoll illi anke l-Qrati ordinarji Maltin diga bdew jesprimu d-dubbji taghhom rigward jekk, il-ligi, kif kienet dak iz-zmien, kienetx tiggarantixxi adegwatament d-dritt ta' smiegh xieraq konsiderat illi ma kienetx tippermetti illi suspettat jkollu assistenza legali waqt l-interrogatorju, u dan kif jidher fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali deciza fis-6 ta' Ottubru 2016 fl-ismijiet ***Il-Pulizija (Spetur Jesmond J. Borg) vs Jason Cortis*** *fejn intqal illi:*

"...jista' jkun hemm lok ghal-dibattitu dwar kemm il-provvedimenti tal-Kap 9 jirrispekkjaw d-dritt ghall-assistenza legali moghti lill- arrestat tenut kont ukoll

---

[8] Bhas-sistema Maltija f'dak iz-zmien. (Din ir-referenza tinsab fin-nota ta' qiegh il-pagna enumerata tnejn (2) fis-sentenza fl-ismijiet **'Christopher Bartolo (KI 390981M) VS Avukat Generali Kummissarju tal-Pulizija'** deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) nhar it-23 ta' Novembru, 2017 (Rikors Numru: 92/2016 JPG))

illi dan id-dritt, kif ezistenti llum taht il-ligi taghna, huwa ristrett ghal siegha qabel l-interoggatorju u b'hekk jeskludi l-jedd tal-presenza tal-avukat waqt l-istess interrogatorju. *F'dak l-istadju l-arrestat huwa soggett ghal mistoqsijiet diretti u suggestivi bir-risposti taghhom, anke jekk jghazel li ma jwegibx, bit- traskrizzjoni tieghu tkun eventwalment esebita fil-proceduri kontrih fejn ikun meqjus innocenti sakemm pruvat mod iehor."*

Huwa car ghalhekk illi skont il-gurisprudenza kostanti tal-Qorti ta' Strasbourg, hekk kif zviluppat u evolviet sussegwentement ghas-sentenza ta' Salduz, il- garanzija u protezzjoni ta' smiegh xieraq tirikjedi illi l-arrestat jinghata l-possibilita li jkollu mieghu avukat tal-fiducja tieghu waqt, u mhux biss qabel, l-interogazzjoni. Ghalhekk jidher illi l-argument tal-intimati illi dan l-ilment tar-rikorrent huwa nfondat ghaliex kienet inghata l-possibilita li jkellem avukat qabel l-ewwel interrogatorju huwa nsostenibbli ghaliex mill-gurisprudenza appena citata, jidher car illi l-arrestat ghandu jinghata l-possibilita li jkollu avukat prezenti waqt l- interogazzjoni.

M'huwiex kontestat, illi fiz-zmien in kwistjoni ***kien hemm restrizzjoni sistematika*** *li kienet timpedixxi lill-arrestat milli jkollu avukat tal-fiducja tieghu prezenti waqt l-interrogazzjoni. M'huwiex ikkontestat ukoll illi r-rikorrent ma thalliex ikollu avukat prezenti waqt l-ewwel interogazzjoni, u illi ma inghatax access ghall-avukat tieghu qabel jew waqt it-tieni interogazzjoni. Dan il-fatt wahdu, skont il-gurisprudenza tal-Qorti ta' Strasbourg, huwa bizzejjed biex tinstab lezjoni tad-dritt ta' smiegh xieraq.*

Il-Qorti pero ma tistghax ma tirrilevax illi dan huwa kaz gravi u partikolari, fejn ir- rikorrent huwa afflitt minn marda serja u terminali, tant li fi zmien tal- interogazzjoni kien ikollu jaghmel sitt sieghat dialysis, fi granet alternattivi u filfatt kien gie arrestat hekk kif kien ghadu hareg minn sitt sieghat dialysis. Il-Qorti tinsab mhassba mmens illi l-pulizija ma zammew ebda record tal-kondizzjoni ta' sahha tar-rikorrent, b'mod illi ma jistghux jikkonfermaw jekk kienux taw cans lir- rikorrent jiekol u jixrob bejn sitt sieghat dialysis u l-interogazzjoni tieghu jew le, skont kif qed jallega r-rikorrent. Il-Qorti tfakkar illi sakemm ir-rikorrent kien fil- kustodja tal-pulizija, il-pulizija kienet responsabbli ghal sahhtu u ghalhekk kellha tara li jkollha informazzjoni sufficjenti dwar il-kondizzjoni medika tar-rikorrent sabiex tigi salvagwardjata sahhtu u li r-rikorrent ma jithalliex bil-guh u bil-ghatx wara sitt sieghat

dialysis.

Il-Qorti hija tal-fehma illi mill-provi prodotti rrizulta l-kondizzjoni medika tar- rikorrent, li kienet tikkawzalu ugiegh kbir, ansjeta u depressjoni, dana kollu jirrendi r-rikorrent persuna vulnerabbli, specjalment ikkonsidrat illi l-ewwel interogazzjoni segwit sitt sieghat dialysis. Barra minn hekk, skont it-testimonjanza mhux kontradetta tal-psikologu Nicholas Briffa, a fol 128 – 129, ir-rikorrent huwa persuna suxxettibbli, u reza vulnerabbli minhabba l-kondizzjoni medika u d- depressjoni li minnha kien jbaghti. Di piu' l-fatt illi r-rikorrent ma kellu l-ebda esperjenza ta' interrogatorju, tirrendih aktar vulnerabbli.

Il-Qorti rat ukoll illi l-intimati ma ressqu l-ebda prova li kien hemm xi ragunijiet impellanti - "compelling reasons" - sabiex ir-rikorrent ma jithalliex ikollu avukat prezenti waqt l-interogazzjonijiet tieghu. Ghalhekk, ikkonsidrat li dak iz-zmien kien hemm restrizzjoni sistematika ghad-dritt ta' assistenza legali waqt l-interrogazzjoni, l-effetti ta' liema kienu aggravati f'dan il-kaz minhabba l-vulnerabbilita tar- rikorrent, u galadarba l-intimati ma ressqu l-ebda prova li kien hemm ragunijet serji u mpellenti li jistghu jiggustifikaw ir-restrizzjoni tad-dritt ta' assistenza legali sofferta mir-rikorrent, il-Qorti tikkonkludi illi l-ilment tar-rikorrent illi d-dritt tieghu ghal smiegh xieraq gie lez, huwa fondat.

Ghalhekk, il-Qorti tiddikjara illi r-rikorrent sofra lezjoni tad-dritt tieghu ghal smiegh xieraq minhabba restrizzjoni mhux gustifikata ghad-dritt tieghu ta' access ghal avukat.'

L-Avukat Generali u l-Kummissarju tal-Pulizija appellaw din is-sentenza, fejn il-Qorti fid-decizjoni taghha[9], fost numru ta' kunsiderazzjonijiet, ikkunsidrat:

'35. Fil-kaz odjern jirrizulta car li fl-istqarrijiet tieghu r-rikorrent, minkejja li qabel ma irrilaxxja l-ewwel stqarrija, l-avukat tieghu kien tah il-parir li f'dak l-istadju ma jghid xejn lill-pulizija, huwa xorta wahda iddecieda li jirrispondi ghad-domandi waqt l-interrogazzjoni, bir-rizutlat li stqarr certu fatti inkriminanti ghalih in kwantu ammetta li kien jixtri l-blokkok tal-cannabis, kemm ghall-konsum personali tieghu kif ukoll sabiex ibiegh lil terzi. Fil-fatt stqarr li kien ibiegh minnha lill-barranin li kienu Ghawdex. B'dan il-mod huwa kien ammetta li kien jittraffika dik id-droga. L-istess ammissjoni kienet giet ripetuta fit-tieni stqarrija fejn

[9] Sentenza fl-ismijiet 'Christopher Bartolo v. (1) Avukat Generali; u (2) Kummissarju tal-Pulizija' deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar il-5 ta' Ottubru, 2018 (Rikors numru 92/16 JPG)

ir-rikorrent amplifika wkoll dwar minn ghand min kien jixtri d-droga.

36. Mill-premess jirrizulta manifest li l-istqarrijiet rilaxxjati mir-rikorrent ser ikollhom kif fil-fatt gja` kellhom quddiem il-Qorti Kriminali impatt fil- proceduri kriminali, mhux in kwantu ghall-ammissjonijiet, izda in kwantu l- kontenut taghhom kien ittiehed in konsiderazzjoni fil-quantum tal-piena imposta fuqu mill-Qorti Kriminali, u issa huwa car li anke l-Qorti tal-Appell Kriminali ser tiehu konsiderazzjoni tal-kontenut tal-istqarrijiet f'dan ir- rigward. Ghalhekk, ghalkemm il-proceduri kriminali ghadhom pendenti u ghalhekk ma jistax f'dan l-istadju jigi determinat jekk kienx hemm lezjoni ta' smigh xieraq f'dawk il-proceduri, jekk l-istqarrijiet jithallew fil-process tal- proceduri kriminali, dawn wisq probabbilment ser isir uzu minnhom mill- Qorti tal-Appell Kriminali bi pregudizzju jew vantagg ghall-akkuzat fil- kwantifikazzjoni tal-piena, kemm dik karcerarja kif ukoll ghal dak li tirrigwarda l-multa li tista' tigi imposta.

37. Fid-dawl tal-premess it-tehid tal-istqarrijiet zgur li ser ikollhom impatt fuq l-ezitu tal-process kriminali u, ladarba dan isir, x'aktarx ser isir ksur tad- dritt tal-rikorrent ghal smigh xieraq tenut kont tal-fatt li dawn gew rilaxxjati mir-rikorrent fl-assenza ta' avukat li jassistih. Ghalhekk huwa xieraq li, filwaqt li f'dan l-istadju ma jistax jinghad jekk kienx hemm lezjoni ta' dan id- dritt fundamentali tar-rikorrent peress li l-proceduri kriminali ghadhom pendenti, dawn ma jithallewx jibqghu fl-inkartament tal-process kriminali'

Il-Qorti Kostituzzjonali kienet laqghet l-appell tal-Avukat Generali u l-Kummissarju tal-Pulizija, irrevokat is-sentenza appellata u minflok, laqghet l-eccezzjoni tal-intimati in kwantu l-proceduri odjerni huma intempestivi, u ordnat, minflok, li biex ma jsehhx ksur tad-drittijiet tar-rikorrent ma jsirx aktar uzu miz-zewg stqarrijiet rilaxxati mir-rikorrent fil-proceduri kriminali.

Fis-sentenza fl-ismijiet '**Il-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) kontra Aldo Pistella'**[10] fejn fost numru ta' kunsiderazzjonijiet, gie kkunsidrat li:

'Riferibbilment ghall-kaz in ezami, jirrizulta illi Aldo Pistella nghata dritt li jkellem lill-avukat ta` ghazla tieghu qabel irrilaxxja l-istqarrija lill-Ispettur Malcolm Bondin. L-ispettur

[10] Deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) nhar is-27 ta' Gunju, 2017 (Refereza Kostituzzjonali Numru: 104/16JZM).

koncernat ikkonferma li hekk kien il-kaz, kemm meta xehed fil-kors ta` dan il-procediment, kif ukoll meta xehed fil-kawza kriminali. In partikolari, fis-seduta tal-kawza kriminali tal-20 ta` Ottubru 2014 stqarr illi :-

"Minn hemm hekk komplejna bl-investigazzjonijiet mas-sur Aldo Pistella fejn jien tajtu d-drittijiet tieghu u fejn tajtu d-dritt tal-parir legali fejn xtaq li jkellem avukat u fil-fatt kien tkellem ma` l-avukat tieghu Dr Sarah Sultana personalment, kien tkellem l-ghada filghodu fejn kienet giet tkellmu gewwa l-kwartieri tal-Pulizija. Wara li ha l- parir legali kont komplejt bl-investigazzjonijiet mieghu...." (ara fol 19 u 20 tal-process kriminali).

Mill-istqarrija rrizulta wkoll illi Pistella kkonferma li fehem it-twissija moghtija lilu mill-pulizija u li kien kellem lil avukat tieghu qabel ma rrilaxxja l- istqarrija. Insibu a fol 29 :

"M: Fhimtha t-twissija li ghadni kif tajtek?

T: Iva.

M: Tikkonferma li kellimt lil avukat tieghek Dr Sara Sultana u gejt moghti dokument bid-drittijiet kollha tieghek bil-lingwa taljana?

T: Iva."

Madanakollu rrizulta wkoll illi Pistella ma kienx assistit mill-avukat ta` ghazla tieghu waqt it-tehid tal-istqarrija. Gara hekk ghaliex fiz-zmien meta Pistella kien qed jigi nvestigat, ma kienx hemm dritt li min kien qed jigi nvestigat jitlob li jkun assistit minn konsulent legali waqt it-tehid ta` l- istqarrija.

Din hija propju l-kwistjoni mertu tar-referenza kostituzzjonali odjerna, ossija jekk il-kaz ta` persuna li ma jkollhiex assistenza legali fl-istadju meta tkun giet arrestata u interrogata jikkostitwix ksur tal-jedd ghal smigh xieraq kif tutelat bl-Art 6 tal-Konvenzjoni.

Il-Qorti hadet nota tal-fatt li Aldo Pistella ddikjara li talab l-assistenza ta` avukat izda dak l-avukat ma kienx prezenti waqt l-interrogatorju.

Irrizulta wkoll mix-xiehda tal-Ispettur Bondin fil-proceduri kriminali illi waqt li kien qed jaghti l-istqarrija, Pistella kkopera izda kellu problema bejn li ried jikxef il-persuni involuti u

bejn li ma riedx ; ghalhekk kien rega` nsista li jkellem lill-konsulent legali izda din it-talba kienet michuda.

L-ispettur xehed hekk a fol 25 :-

"Is-sinjur ikkopera maghna bis-shih. Il-problema li kellu s-sinjur qisu bejn jixtieq jikkopera mal-pulizija u jghid verament min huma nvoluti n-nies u minn ghand min kien qed jixtri u jassistina f`dawk l- affarijiet u bejn qed jibza` minn dawn l-affarijiet. Ghax f`hin minnhom xtaq li jghinna u f`hin minnhom rega` talab biex jitkellem fil-fatt ma` l-avukat, ghidtlu li ma jistax."

Ghal din il-Qorti, il-fatt li persuna ma kinitx assistita minn avukat waqt l- interrogazzjoni jwassal ghal sitwazzjoni fejn l-uzu ta` l-istqarrija mehuda minghajr l-assistenza legali tammonta ghal lezjoni tad-dritt ghal smigh xieraq tal-imputat skont l-Art 6 tal-Konvenzjoni.

Din il-Qorti tqis li ghall-kaz odjern ghandha tapplika l- gurisprudenza l-aktar ricenti tal-ECHR u tal-qrati taghna fejn inghad kjarament li d-dritt ta` l-applikant jigi rrimedjabbilment ippregudikat meta hu jirrilaxxa stqarrijiet waqt l-interrogazzjoni meta ma kienx assistit minn avukat u in segwitu dawk l-istqarrijiet jintuzaw kontra tieghu. '

Dik il-Qorti ddeciediet li:

'Fil-fehma ta` din il-Qorti, il-fatt li persuna ma kinitx assistita minn avukat waqt l-interrogazzjoni u waqt l-istess interrogazzjoni talbet li terga` tkellem lill-avukat u tali talba giet michuda, iwassal ghal sitwazzjoni fejn id- dritt ta` dik il-persuna, fil-kaz tal-lum Aldo Pistella, kien irrimedjabbilment ippregudikat stante illi huwa rrilaxxja stqarrijiet waqt l-interrogazzjoni meta ma kienx assistit minn avukat u in segwitu dawk l-istqarrijiet jintuzaw kontra tieghu.

Issa rrizulta wkoll illi l-kawza kriminali ghadha pendenti.

Ghalkemm il-qorti ta` gurisdizzjoni kriminali eventwalment taghti decizjoni fil-mertu wara li jkun inghalaq il-gbir tal-provi, tenut kont tal- konsiderazzjonijiet kollha premessi, m`ghandux ikun illi l-kawza kriminali titkompla bl-istqarrija ta` Aldo Pistella lill-Ispettur Malcolm Bondin tkun taghmel prova ladarba rrizulta li

waqt it-tehid tal- istqarrija ma kienx prezenti l-avukat ta` Aldo Pistella.

Del resto l-Avukat Generali u l-Kummissarju tal-Pulizija t-tnejn sostnew illi l-kaz tal-pulizija kontra Aldo Pistella mhuwiex fondat biss fuq l-istqarrija ta` l-akkuzat izda fuq provi ohra wkoll.

Ghalkemm jibqa` l-principju li procediment gudizzjarju ghandu jitqies fit-totalita` tieghu sabiex jigi determinat kienx hemm ksur tal- jedd ghal smigh xieraq, tibqa` l-konsiderazzjoni li m`ghandu jsir ebda uzu mill-istqarrija ta` Aldo Pistella fil-process kriminali sabiex meta jintemm il-process kriminali, ma jkunx mittiefes b`irregolaritajiet.'

Il-Qorti Kostituzzjonali[11] ikkonfermat is-sentenza tal-Ewwel Qorti, fejn fost kunsiderazzjonijiet ohra dwar l-appell prezentat mill-Avukat Generali u l-Kummissarju tal-Pulizija kkunsidrat li:

13. *Għalkemm, bħall-ewwel qorti, taqbel mal-appellanti illi f'dan l- istadju għadu ma seħħ l-ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, madankollu, kif osservat fil-każ ta' Malcolm Said[12], il-qorti xorta hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-akkużat Pistella ladarba din, għallinqas f'parti minnha, ittieħdet mingħajr ma Pistella kellu l-għajnuna ta' avukat. Għalhekk, għalkemm għadu ma seħħ ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, fiċ-ċirkostanzi huwa għaqli illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil- proċess kriminali sabiex, meta l-proċess kriminali jintemm, ma jkunx tniġġes b'irregolarità – dik li jkun sar użu minn stqarrija li ttieħdet mingħajr ma l-interrogat kellu l-għajnuna ta' avukat – li tista' twassal għal konsegwenzi bħal tħassir tal-proċess kollu.*

14. *Il-fatt li, kif josservaw l-appellanti, hemm xiehda oħra fil-proċess barra l-istqarrija li tista' ssaħħaħ il-każ tal-prosekuzjoni ma huwiex argument kontra din il-konklużjoni.*

[11] Fil-kawza fl-ismijiet 'Il-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) v. Aldo Pistella' deciza fl-14 ta' Dicembru, 2018 (Rikors numru: 104/2016/1 JZM)

12 24 ta' Gunju 2016. (Din ir-referenza tinsab fin-nota ta' qiegh il-pagna enumerata tnejn (2) fis-sentenza fl-ismijiet 'Il-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) v. Aldo Pistella' deciza fl-14 ta' Dicembru, 2018 (Rikors numru: 104/2016/1 JZM).

Ifisser biss li l-każ tal- prosekuzzjoni ma jiddgħajjifx bit-tneħħija tal-istqarrija waqt li jista' jinġieb fix-xejn jekk l-istqarrija titħalla fil-proċess u dan possibilment iwassal għal sejbien, eventwalment, ta' ksur tal-jedd għal smigħ xieraq.'

Ikkunsidrat;

Illi l-artikolu 3 tad-Direttiva 2013/48/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ottubru 2013 dwar id-dritt ta' aċċess għas-servizzi ta' avukat fi proċedimenti kriminali u fi proċedimenti ta' mandat ta' arrest Ewropew, u dwar id-dritt li tiġi infurmata parti terza dwar iċ-ċaħda tal-libertà u d-dritt għal komunikazzjoni ma' partijiet terzi u mal-awtoritajiet konsulari, matul iċ-ċaħda tal- libertà jiprovdi:

'Id-dritt ta' aċċess għas-servizzi ta' avukat fi proċedimenti kriminali

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-persuni suspettati u akkużati jkollhom id-dritt ta' aċċess għas-servizzi ta' avukat f'ħin u b'mod li l-persuni konċernati jkunu jistgħu jeżerċitaw d- drittijiet tagħhom ta' difiża b'mod prattiku u b'mod effettiv.

2. Il-persuni suspettati jew akkużati għandu jkollhom aċċess għas-servizzi ta' avukat mingħajr dewmien żejjed. Fi kwalunkwe każ, il-persuni suspettati jew akkużati għandu jkollhom id-dritt ta' aċċess għas-servizzi ta' avukat mill-mument l-aktar qrib minn dawn li ġejjin:

(a) qabel ma jiġu interrogati mill-pulizija jew minn awtorità oħra tal-infurzar tal-liġi jew ġudizzjarja;

(b) mat-twettiq minn awtorità ta' investigazzjoni jew awtorità kompetenti oħra ta' att investigattivi jew att ieħor ta' ġbir ta' provi skont il-punt (c) tal-paragrafu 3;

(c) mingħajr dewmien żejjed wara ċ-ċaħda tal-libertà;

(d) fejn ġew imħarrka biex jidhru quddiem qorti li għandha ġurisdizzjoni f'materji kriminali, fi żmien debitu qabel ma jidhru quddiem dik il-qorti.

3. Id-dritt ta' aċċess għas-servizzi ta' avukat għandu jimplika dan li ġej:

(a) L-Istati Membri għandhom jiżguraw li persuna suspettata jew akkużata jkollha d-dritt li tiltaqa' fil-privat u tikkomunika mal-avukat li jirrappreżentaha, inkluż qabel interro-gazzjoni mill-pulizija jew minn awtorità oħra tal-infurzar tal-liġi jew awtorità ġudizzjarja;

*(b) **<u>L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-persuna suspettata jew akkużata jkollha d-dritt li l-avukat tagħha jkun preżenti u jipparteċipa b'mod effettiv meta hija tiġi interrogata. Tali parteċipazzjoni għandha tkun konformi mal-proċeduri taħt il-liġi nazzjonali, dment li tali proċeduri ma jippreġudikawx l-eżerċizzju effettiv u l-essenza tad-dritt konċernat. Fejn avukat jipparteċipa matul interrogazzjoni, il-fatt li saret tali parteċipazzjoni għandu jiġi rreġistrat bl-użu tal-proċedura ta' reġistrar f'konformità mal-liġi tal-Istat Membru konċernat;</u>***

(c) għandhom, minn tal-inqas, ikollhom id-dritt li l-avukat tagħhom jattendi għall-avvenimenti investigattivi jew l-attita' ġbir ta' provi li ġejjin,fejn dawk l-atti huma previsti fil-liġi nazzjonali u jekk il-persuna suspettata jew akkużata hija meħtieġa jew permessa li tattendi l-att konċernat:

(i) ringieli ta' persuni għall-identifikazzjoni;

(ii) konfrontazzjonijiet;

(iii) rikostruzzjonijiet sperimentali tax-xena tar-reat kriminali.

4. L-Istati Membri għandhom jimpenjaw ruħhom li jagħmlu l-informazzjoni ġenerali disponibbli biex jagħmluha faċli għall- persuni suspettati jew akkużati li jsibu avukat.

Minkejja d-dispożizzjonijiet tal-liġi nazzjonali dwar il-preżenza obbligatorja ta' avukat, l-Istati Membri għandhom jagħmlu l- arranġamenti meħtieġa biex jiżguraw li l-persuni suspettati jew akkużati li jinċaħdu mil-libertà tagħhom ikunu f'pożizzjoni li jeżerċitaw b'mod effettiv id-dritt tagħhom ta' aċċess għas- servizzi ta' avukat, sakemm ma jkunux irrinunzjaw dak id- dritt f'konformità mal-Artikolu 9.

5. Huwa f'ċirkostanzi eċċezzjonali u biss fl-istadju ta' qabel il- kawża li l-Istati Membri jistgħu jidderogaw temporanjament mill-applikazzjoni tal-punt (c) tal-paragrafu 2 fejn id-

distanza ġeografikament 'il bogħod ta' persuna suspettata jew akkużata tagħmilha impossibbli li jiġi żgurat id-dritt ta' aċċess għas- servizzi ta' avukat mingħajr dewmien żejjed wara li persuna tkun inċaħdet mil-libertà tagħha.

6. F'ċirkostanzi eċċezzjonali u biss fl-istadju ta' qabel il- kawża, l-Istati Membri jistgħu jidderogaw temporanjament mill-applikazzjoni tad-drittijiet previsti fil-paragrafu 3 sakemm dan ikun iġġustifikat fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, abbażi ta' waħda mir-raġunijiet konvinċenti li ġejjin:

> *(a) fejn hemm ħtieġa urġenti li jkunu evitati konsegwenzi negattivi serji għall-ħajja, il-libertà jew l-integrità fiżika ta' persuna;*
>
> *(b) fejn l-azzjoni immedjata mill-awtoritajiet investigattivi tkun essenzjali biex jiġu evitati li l-proċedimenti kriminali jiġu pperikolati b'mod sostanzjali.'* (Emfazi u sottolinear mizjud minn din il-Qorti.)

Din id-Direttiva ma kinitix fis-sehh meta l-appellant irilaxxa l-istqarrija tieghu. Filfatt, it-trasposizzjoni ta' din id-Direttiva fil-ligi ta' Malta sehhet permezz tal-Att Nru LI tal-2016[13]. Illum il-gurnata l-legislazzjoni Sussidjarja 9.24 bl-Avviz Legali 102 tal-2017 tiprovdi ghal Regolamenti dwar il-procedura waqt l-interrogazzjoni ta' persuni suspettati u persuni akkuzati. Prezentament, is-subartikoli (1) u (2) tal-artikolu 355AUA tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdu li:

'(1) Il-persuna suspettata jew akkużata għandu jkollha d-dritt ta' aċċess għal avukat fil-ħin u b'tali mod li jħalliha teżerċita d-drittijiet ta' difiża tagħha b'mod prattiku u effettiv.

(2) Il-persuna suspettata jew akkużata għandu jkollha aċċess għal avukat mingħajr ebda dewmien. Fi kwalunkwe eventwalità, il-persuna suspettata jew akkużata għandu jkollha aċċess għal avukat mill-mument li sseħħ l-ewwel waħda minn dawn il-ġrajjiet:

(a) qabel ma tkun interrogata mill-Pulizija Eżekuttiva jew minn awtorità oħra għall-infurzar tal-liġi jew awtorità ġudizzjarja fir-rigward tat-twettiq ta' reat kriminali;

(b) mat-twettiq minn awtoritajiet investigattivi jew awtoritajiet kompetenti oħra ta' xi att ta' natura investigattiva jew att ta' kollezzjoni ta' evidenza oħra skont is-subartikolu (8)(e);

[13] Senjatament permezz tal-artikolu 355AT(1) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta

(ċ) mingħajr ebda dewmien wara li tkun ġiet imċaħħda l-libertà;

(d) meta tkun ġiet imħarrka sabiex tidher quddiem qorti ligħandha ġurisdizzjoni f'materji kriminali, f'qasir żmien qabel ma titressaq quddiem dik il-qorti.'

L-artikolu 355AUA(8) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta li jaqra:

Id-dritt ta' aċċess għal avukat għandu jfisser dan li ġej:

(a) il-persuna suspettata jew akkużata, jekk tkun għażlet li teżerċita d-dritt tagħha għall-assistenza legali, u l-avukat tagħha, għandhom ikunu infurmati bl-allegat reat li għalih il-persuna suspettata jew akkużata ser tkun interrogata. Dik l-informazzjoni għandha tingħata lill-persuna suspettata jew akkużata qabel ma tibda l-interrogazzjoni, liema ħin m'għandux ikun inqas minn siegħa qabel ma tibda l-interrogazzjoni;

(b) il-persuna suspettata jew akkużata għandu jkollha d-dritt li tiltaqa' u tikkomunika fil-privat mal-avukat li jirrappreżentaha, inkluż interrogazzjoni minn qabel mill-pulizija jew minn awtorità oħra ta' infurzar tal-liġi jew awtorità ġudizzjarja;

(ċ) il-persuna suspettata jew akkużata għandu jkollha d-dritt li l-avukat tagħha jkun preżenti u jipparteċipa b'mod effettiv fl-interrogazzjoni. Dik il-parteċipazzjoni tista' tiġi regolata skont proċeduri li l-Ministru responsabbli għall-Ġustizzja jista' jistabbilixxi permezz ta' regolamenti, hekk iżda li dawk il-proċeduri ma jippreġudikawx l-eżerċizzju effettiv u l-essenza ta' dak id-dritt konċernat. Meta avukat jipparteċipa fl-interrogazzjoni, il-fatt li kien hemm dik il-parteċipazzjoni għandu jkun irreġistrat permezz tal-użu fejn, fl-opinjoni tal-intervistatur, hu possibbli ta' mezzi awdjoviżwali skont il-paragrafu (d):

Iżda d-dritt tal-avukat li jipparteċipa b'mod effettiv ma għandux jinftiehem bħala dritt tal-avukat li jostakola l- interrogazzjoni jew li jissuġġerixxi tweġibiet jew reazzjonijiet oħra għall-interrogazzjoni u kull mistoqsija jew rimarka oħra mill-avukat għandha, ħlief f'ċirkostanzi eċċezzjonali, issir wara li l-Pulizija Eżekuttiva jew awtorità oħra investigattiva jew awtorità ġudizzjarja jkunu ddikjaraw li ma għandhomx aktar mistoqsijiet;

(d) l-interrogazzjoni, it-tweġibiet kollha li jingħataw għaliha u l-proċeduri kollha relatati mal-interrogazzjoni tal-persuna suspettata jew akkużata, għandhom fejn, fl-opinjoni tal-

intervistatur, hu possibbli jkunu rrekordjati b'mezzi awdjoviżwali u f'dak il-każ għandha tingħata kopja tagħhom lill-persuna suspettata jew akkużata wara li tkun intemmet l-interrogazzjoni. Kwalunkwe recording għandu jkun ammissibbli bħala prova, sakemm il-persuna suspettata jew akkużata ma tallegax u ma tagħtix prova li r-recording mhuwiex ir-recording oriġinali u li dan ġie mbagħbas. M'hemmx għalfejn issir traskrizzjoni tar-recording meta tkun użata fi proċeduri fil-qorti tal-ġustizzja ta' ġurisdizzjoni kriminali, lanqas ma hemm bżonn tal-firma tal-persuna suspettata jew akkużata f'dikjarazzjoni bil-miktub li tkun saret wara l-konklużjoni tal-interrogazzjoni ġaladarba l-mistoqsijiet u t-tweġibiet kollha, jekk hemm, ikunu ġew irrekordjati fuq mezzi awdjoviżwali;

(e) il-persuna suspettata jew akkużata għandu jkollha d-dritt li l-avukat tagħha jattendi għall-atti investigattivi jew ġbir ta' evidenza jekk il-persuna suspettata jew akkużata jeħtiġilha jew ġiet permessa li tattendi għall-att konċernat:

(i) ringiela ta' persuni suspettati għal finijiet ta'identifikazzjoni;

(ii) konfrontazzjonijiet;

(iii) rikostruzzjonijiet tax-xena tad-delitt. (Emfazi u sottolinear mizjud minn din il-Qorti.)

Ghalhekk, minkejja li l-appellant ma qajjimx lanjanza dwar l-istqarrija quddiem l-Ewwel Qorti u minkejja li sottomissjonijeit dwar l-istqarrija gew maghmulha fit-trattazzjoni tal-appell u mhux fir-rikors tal-appell innifsu, din il-Qorti sejra in linea mad-Direttiva 2013/48/UE u tal-izvillup gurisprudenza tiddikjara l-istqarrija rilaxxata mill-appellant bhala inammissibli u ghalhekk kwalunkwe referenza inkluz xhieda ghal kontenut ta' tali stqarrijijiet kif ukoll ghal dak li l-appellant setgha qal matul l-investigazzjoni u ghalhekk anke matul li saru t-tfitxxijiet u allura minghajr il-prezenza ta' Avukat bhala inammissibli. Din il-Qorti ma hija bl-ebda mod tiddikjara li gew miksura d-drittijiet fundamentali tal-appellant izda qieghda sabiex tali drittijiet ma jigux lezi, tiskarta l-imsemmija stqarrija rilaxxati minghajr id-dritt li jkun hemm l-Avukat prezenti u dan minn stadju bikri tal-investigazzjonijiet inkluz matul it-tehid tal-istqarrija.

Ikkunsidrat;

Illi l-aggravju tal-appellant jikkonsisti f'li l-Qorti ma setghet qatt issib legalment u ragonevolment htija fil-konfront tal-appellant u dan ghaliex ghalkemm is-sustanza misjuba fil-pussess tal-imputat giet esebita fl-atti mill-Ufficjal Prosekutur, il-Prosekuzzjoni baqghet ma talbitx l-analizi ta' din is-sustanza u ghaldaqstant, ma jirrizultax illi din hija medicina perikoluza *ai termini* tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta' Malta. Skont l-appellant lanqas fl-istqarrija ma hemm il-konvinciment li l-istess sustanza kienet effettivament raza tal-cannabis u dan stante li dan il-fatt kien ghadu ma giex stabbilit. Skont l-appellant, fin-nuqqas ta' tali prova, l-imputat ma setghax jigi misjub hati.

Illi gialadarba din il-Qorti aktar kmieni fis-sentenza iddikjarat l-istqarrija tal-appellant bhala inammissibli, din il-Qorti sejra tiskarta l-istqarrija fl-intier taghha inkluz partijiet tax-xhieda li jaghmlu referenza ghal dak li ntqal fl-istqarrija u sejra ghalhekk tifli l-provi li jifdal. L-Ispettur Victor Aquilina fis-seduta tat-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) xehed li '*Il-kaz imur lura ghall-21 ta' Mejju 2010 u ghall-habta tad-9:00pm, il-membri tal-iskwadra tal-mobile , PS 524 u PC 1320 waqqfu Daihatsu Terios li kellha n-numru tar-registrazzjoni HBC 198. Dak il-hin kienet misjuqa fil-fatt minn Emad Masoud li qed ngharaf fl-awla bhala l-imputat. Fil-fatt saret tfittxija mill-Pulizija u waqt din it-tfittxija, fuq il-persuna tieghu sabu pakkett Rothmans blu li kellu 5 bicciet ta' sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis li b'kollox kienu jammontaw ghal 34 gramma. Fil-fatt dawn l-affarijiet gew moghtija lil PS 1174 u PC 130 li dawn marru jaghmlu tfittxija fir-residenza tieghu u hemm hekk sabu bicca zghira sustanza kannella suspettata raza tal-cannabis li tammonta ghal madwar 1.3 grammi. Kien hemm ukoll flixkun tal-plastic tal-Coca Cola li kellu tracci tas-sustanza kannella tar-raza kif wkoll xi Rizla papers.*'

PS 1174 Adrian Sciberras li xehed ukoll fit-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) spjega kif '*Fil-21 ta' Mejju 2010 kont gejt mitlub, jiena kont stazzjonat id-Drug Squad u kont gejt mitlub biex nassisti lill-iskwadra tal-Mobile gewwa Paceville ghax kienu waqqfu xi persuna u kienu sabu xi affarijiet suspettati droga. Jiena mort fuq il-post fejn tkellimt ma PS 524 Pawlu fejn ghaddieli lis-Sur Emad Masoud li qed ngharaf hawn hekk fl-awla bhala l-imputat u ghaddieli wkoll pakkett tas-sigaretti Rothmans u gol-*

pakkett kien hemm hafna bicciet ta' sustanza suspettata resina tal-cannabis. Jiena hadt mieghi lis-Sur Masoud flimkien mal-affarijiet li nstabu meta ghamlu tfittxija tal-iskwadra tal-Mobile. Infurmajtu bl-arrest tieghu u mort fir-residenza tas-Sur Masoud gewwa 55 Triq San Karlu Sliema fejn hemm hekk ghamilt tfittxija wkoll fir-residenza tieghu. Ghamilna tfittxija biss kien is-Sur Masoud stess li mmarkali li that is-sink tal-kcina, gol-cupboard that is-sink tal-kcina kellu bicca ohra resina li elevajtha wkoll minn hemm hekk. Waqt it-tfittxija wkoll sibt flixkun tal-Coca forma ta' bong li jidher li jintuza biex tittiehed id-droga bih. Dawn l-affarijiet li elevajt ghaddejt kollox lill-Ispettur Victor Aquilina. Infurmajt lis-Sur Masoud bid-drittijiet tieghu u kien ghazel li jikkonsulta mal-avukat fil-fatt dak inhar stess filghaxija meta imbghad wasalna gewwa l-lockup kien cempel lil Dr Montaldo stess fejn kien ghamel kuntatt mieghu bit-telefon'. PS 1174 Adrian Sciberras gie muri Dok VA2 fejn spjega li jikkonsistu minn pakkett tas-sigaretti bil-bicciet tas-sustanza suspettata resina u flixkun tal-Coca li gharaf bhala li eleva hu u affarijiet li ghaddielu PS 524 tal-mobile u affarijiet li eleva hu mir-residenza.

PC 1320 Sean Axiaq fis-seduta tas-sitta u ghoxrin (26) ta' Marzu tas-sena elfejn u erbatax (2014) spjega kif waqfu vettura li kellha fanal imkisser u x-xufier Emad Masoud beda jecita ruhu u jagixxi suspettuz. Spjega li ghalhekk '*saret tfittxija fil-karozza tieghu. Waqt li bdejna infittxu, jien bdejt infittex taht is-seats. Taht is-seat tax-xufier kien hemm qisu kexxun jinfetah li mhux soltu li jkollhom dan il-kexxun. Kif ftaht dan il-kexxun sibt pakkett Rothmans go dan il-kexxun. U kif ftahtu u bdejt niccekkjah kellu xi bicciet suspettati resina tal-cannabis. Fil-kexxun ukoll nstabu xi bicciet ohrajn ukoll...*' SM 524 Paul Cassar li xehed fis-sitta u ghoxrin (26) ta' Marzu tas-sena elfejn u erbatax (2014) xehed li l-vettura kellha fanal imkisser u ddecidew li jwaqfuh halli jigbdu l-attenzjoni tas-sewwieq. Jghid li s-sewwieq deher igib ruhu '*mhux normali*' u kien ecitat. Spjega li '*Iddecidejna li naghmlulu tfttxija fil-vettura u l-kollega tieghi sab pakkett tas-sigaretti Rothmans taht is-seat li fih kellu sustanza li dherilna li mhux suppost qieghda hemm hekk u kienet suspettuza...*'

PC 230 George Michael Briffa li xehed fis-seduta tas-26 ta Marzu, 2014 minn naha tieghu spjega li '*Minn tfittxija li ghamlulu l-pulizija tal-Mobile sabulu xi bicciet rezina tal-cannabis fil-pakkett tas-sigaretti.*' Jghid li mar fuq il-post u skorta lil Emad Masoud fir-

residenza tieghu fejn membri ohra tad-Drug Squad ghamlu tfittxija fid-dar tieghu izda t-tfittxija ma saritx minnu. Jghid li jaf li sabu xi flixkun imtaqqab '*forsi relatat mad-droga*'.

L-Ispettur Nicolai Sant itella bhala xhud in difesa fis-sitta u ghoxrin (26) ta' April tas-sena elfejn u sbatax (2017) fejn huwa kkonferma li kien investiga lill-appellant li kien gie kkundannat ghal piena ta' prigunerija dwar traffikar u pussess aggravat ta' diversi sustanzi u li l-appellant kien ghen lil pulizija fis-sens li kien provda informazzjoni li wasslu ghal investigazzjonijiet fil-konfront ta' terzi u li kien ibbenifika minn dan f'kawza ohra.

Ikkunsidrat;

Illi l-Ewwel Qorti fis-sentenza appellata, dwar il-fatt li l-prosekuzzjoni ma talbitx l-analizi tas-sustanza misjuba kienet ikkunsidrat is-segwenti:

'*Fit-trattazzjoni finali taghha, id-difiza tissottometti illi ghalkemm is-sustanza misjuba fil-pussess tal-imputat giet esebita fl-atti mill-Ufficjal Prosekutur, il- Prosekuzzjoni baqghet ma talbitx l-analizi ta' din is-sustanza u ghaldaqstant, ma jirrizultax illi din hija medicina perikoluza ai termini tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta. Tghid ukoll id-difiza, b'referenza ghall-istqarrija rilaxxjata mill-imputat, illi anke fid-domandi taghha, il-Prosekuzzjoni tirreferi ghal sustanza suspettata raza tal-cannabis u ghalhekk lanqas fl-istqarrija m'hemm il-konvinciment li l-istess sustanza kienet effettivament raza tal-cannabis u dan stante illi dan il-fatt kien ghadu ma giex stabbilit. Ghaldaqstant, id-difiza tissottometti illi fin-nuqqas ta' tali prova, l-imputat m'ghandux jinstab hati.*

Ghalkemm huwa minnu illi s-sustanza in kwistjoni baqghet ma gietx analizzata f'dawn il-proceduri u dan wara n-nuqqas tal-Prosekuzzjoni li titlob il-hatra tal- espert ghal dan il-ghan, id-difiza m'hijiex ghal kollox korretta dwar il-kontenut tal- istqarrija tal-imputat. Fil-fatt ghalkemm huwa minnu, kif jidher mid-domanda fuq citata, illi f'punt minnhom l-imputat gie mistoqsi dwar il-"hames bicciet kannella susspettati Raza tal-Kannabis", madankollu, meta gie ssuggerit lilu illi huwa kien ser ibiegh ir-raza li nstabet ghandu, l-imputat iwiegeb hekk: "...ilni madwar xahar inbiegh ir-raza tal-kannabis. Din kienet it-tieni darba. Meta nixtri, nhallas tmenin (€80) Euro u jaghtini hames bicciet. B'kollox naqla' €40

sabiex ikolli biex inpejjep jien. Jien dak li naghmel ghax ma nahdimx dejjem u ghalhekk ikolli il-flus biex nixtri il-cannabis ghalija peress li jiena niehu kuljum" (sottolinear tal-Qorti).[14] *Mistoqsi kif ibiegh id-droga, huwa jghid illi kellu erbat ihbieb u meta dawn jitolbuh huwa jgibilhom, u ghalhekk jaqla' xi haga zghira biex ikollu l-flus biex jixtri d-droga. Sussegwentement, mistoqsi kemm ilu jiehu l-cannabis, huwa jghid illi ilu jiehu hafna, imma kien biss dan l-ahhar xahar li beda jbieghha.*

Ghalhekk ghalkemm is-sustanza esebita mill-Prosekuzzjoni baqghet ma gietx analizzata, mill-istqarrija rilaxxjata mill-imputat, tirrizulta ammissjoni cara da parti tieghu illi s-sustanza misjuba kienet fil-fatt raza tal-cannabis. Jirrizulta wkoll mill- istess stqarrija, illi l-imputat kien ilu juza r-raza tal-cannabis ghal zmien twil u ghaldaqstant, il-Qorti ma ssib l-ebda raguni ghaliex m'ghandhiex tistrieh fuq din l- ammissjoni tieghu.

Tqis ghalhekk fir-rigward tal-ewwel imputazzjoni ossia dik li tirreferi ghall-bejgh u t-traffikar tar-raza tal-cannabis, illi fid-dawl tal-istqarrija tal-imputat, din tirrizulta ippruvata fil-grad rikjest mil-ligi. Bl-istess mod jirrizulta wkoll mill- istess stqarrija, illi r-raza misjuba fil-pussess tal-imputat ma kinitx intiza esklussivament ghall-uzu tieghu. Ghaldaqstant, anke t-tieni imputazzjoni tirrizulta sodisfacentement ippruvata, b'dan illi din qeghda tigi meqjusa bhala assorbita fl- ewwel imputazzjoni.'

Ghalhekk jirrizulta kjarament li l-Ewwel Qorti fin-nuqqas ta' hatra ta' espert biex janalizza s-sustanza misjuba, sejset is-sejbien ta' htija fuq dak li rrizulta mill-istqarrija tal-appellant. Din il-Qorti tinnota wkoll li PS 1174 Adrian Sciberras fis-seduta tat-tmienja u ghoxrin (28) ta' Mejju tas-sena elfejn u tnax (2012) xehed kif '*Ghamilna tfittxija biss kien is-Sur Masoud stess li mmarkali li that is-sink tal-kcina, gol-cupboard that is-sink tal-kcina kellu bicca ohra resina li eevajtha wkoll minn hemm hekk*.' Ghalhekk jirrizulta li wara t-tfittxija li saret fil-vettura tal-appellant, huwa gie arrestat u sussegwentement saret tfittxija ohra fir-residenza tieghu u kien wara dan li ttiehed il-kwartieri generali tal-Pulizija u ikkomunika mal-Avukat permezz tat-telefon.

[14] *A fol. 13 tal-process. (*Din ir-referenza tinsab fin-nota ta' qiegh il-pagna enumerata erbgha (4) fis-sentenza appellata.)

Ghalhekk din il-Qorti in linea tal-fatt li l-appellant meta gie investigat ma kellux id-dritt li jkollu Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni u anke tenut kont tal-fatt li minkejja li l-appellant ikkomunika ma' Avukat telefonikament, skont ma jirrizulta mill-provi dan sehh wara li saru t-tfittxijiet, kwalunkwe haga li l-appellant setgha qal minghajr il-prezenza tal-Avukat fl-istadju tal-investigazzjoni huwa ukoll inammissibli u ghalhekk sejjer jigi skartat minn din il-Qorti.

Ikkunsidrat;

Jirrizulta li minkejja li l-Ufficjal Prosekutur prezenta s-sustanza suspettata reza tal-cannabis, il-Prosekuzzjoni baqghet ma talbitx li ssir analizi fuq is-sustanza kif is-solitu isir f'kawzi rigwardanti akkuzi relatat ma traffikar u pussess ta' droga. Ghalhekk il-prosekuzzjoni ma ressqet l-ebda prova xjentifika dwar is-sustanza elevati mill-vettura u r-residenza tal-appellant.

Din il-Qorti tibda billi taghmel referenza ghas-sentenza fl-ismijiet '**<u>Il-Pulizija (Spettur Nezren Grixti) vs Jason Zammit (ID 537375(M))</u>**'[15] gie kkunsidrat li:

'F'dan il-kaz, il-pilloli in kwistjoni kienu pilloli Dihydrocodeine u ghalhekk stante illi l-Artikolu 7(2) jitkellem dwar medicina li tkun medicina perikoluza taht il- Kapitolu 101, wiehed irid jara jekk tali pilloli humiex medicina perikoluza taht dan il-Kapitolu. Dan l-ahhar Kapitolu jaghti definizzjoni ta' 'medicina perikoluza' fl-Artikolu 12, li jghid inter alia illi ""medicina perikoluza" tfisser medicina li ghaliha tghodd it-Taqsima IV ta' din l-Ordinanza ...". Skond l- Artikolu 10(1) taht it-Taqsima IV tal-Ordinanza, imbaghad, il-medicini li ghalihom tghodd din l-istess Taqsima huma dawk imsemmija fl-Ewwel Skeda li tinsab mal-Ordinanza. F'din l-Ewwel Skeda, fit-Taqsima II, hemm inkluz l- medicina Dihydrocodeine. Biss l-Ewwel Skeda tirreferi ghall-preparati li jkun fihom xi wahda mill-medicini mdahhlin fit-Taqsimiet I u II tal-istess Skeda <u>suggetti ghall-ezenzjonijiet imnizzla fit-Taqsima III ta' din l-Iskeda</u>. Fost dawn l- ezenzjonijiet, indikati fit-Taqsima III, hemm inkluzi l-preparati ta' Dihydorocodeine meta jkunu komposti ma' ingredjent wiehed jew aktar u jkun fihom mhux aktar minn 100 milligram tal-medicina f'kull unita` ta' doza u b'koncentrazzjoni ta' mhux izjed minn 2.5 fil-mija tal-preparati mhux separati.

[15] Deciza mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali fis-27 ta' April, 2015 (Numru: 225/2007)

F'dan il-kaz, il-Prosekuzzjoni ma talbitx illi ssir analizi tal-pilloli esebiti minnha, permezz ta' espert mahtur mill-Qorti u r-raguni ghal dan jidher li kienet illi d- difiza ddikjarat illi kienet qeghda taqbel illi l-pilloli misjuba kienu DHCs. Fin- nuqqas ta' kwalsiasi analizi, madankollu, il-Qorti m'hijiex f'posizzjoni li tkun taf minn x'hiex kienu komposti dawn il-preparati u konsegwentement lanqas m'hija f'posizzjoni li tkun taf jekk dawn il-pilloli jew preparati Dihydrocodeine jidhlux fil-parametri tal-esenzjoni indikata fit-Taqsima III imsemmija. Kull dubju ghandu jmur favur l-imputat u ghaldaqstant, f'dawn ic-cirkostanzi, il-Qorti ma tistax tasal ghall-konkluzjoni illi tali pilloli huma medicina perikoluza kif definita taht il-Kapitolu 101 u ghalhekk lanqas li huma kolpiti bl-Artikolu 7(2) tal-Kap. 260 tal-Ligijiet ta' Malta.'

Fis-sentenza fl-ismijiet **'Il-Pulizija (Spettur Dennis Theuma) Versus Monique Borg'**[16] gie kkunsidrat li:

'31. Id-difiża tikkontendi li m'hemmx il-prova xjentifika li l- materja kienet droga kokaina u cannabis. Dan għaliex, għalkemm fil-proċess hemm ir-relazzjoni ta' l-Ispiżjar Mario Mifsud, u, għalkemm fil-prime note jidher li xehed, ix-xhieda tiegħu ma tidhirx fil-proċess.

32. Id-difiża qed issostni li tali prova xjentifika hija indispensabbli. Iżda fil-ġurisprudenza din l-asserzjoni mhix sorretta b'dan il-mod definittiv li d-difiża qed tgħid. Tant li tista' ma tinstab ebda droga u xorta wieħed jista' jinsab ħati kemm ta' pussess jew addirittura ta' traffikar.

3. Fil-fatt fil-każ deċiż fis-6 ta' Jannar 2004 mill-Qorti ta' l-Appell Inferjuri fl-ismijiet 'Il-Pulizija versus Sharon O'Neill' il-Qorti qalet hekk:

'Huwa veru li, fl-assenza tas-sejba ta' droga u fl- assenza ta' l-analiżi tagħha, jista' jkun hemm ċirkostanzi li jitfgħu dubju dwar kemm verament l- oġġett li dak li jkun ikun xtara (jew żamm jew għadda lil ħaddiehor) kien droga projbita mil-ligi. Mill-banda l- oħra, meta si tratta ta' oġġett li jiġi kkunsmat, tkun haġa assurda li wieħed jippretendi li f'kull kaz, biex tinstab htija, hemm bzonn li tinstab ukoll xi droga jew traċċi tagħha jew oggetti relatati ma' l-abbuż tad- droga. Fi kliem iehor,

[16] Deciza mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali fil-15 ta' Settembru, 2008 (Numru: 270/2000)

jekk qorti tkun sodisfatta – bħalma l-ewwel qorti kienet sodisfatta f'dan il-każ – li dak li qed jammetti l-imputat huwa minnu, u cioe` f'dan il-każ li l-appellanti verament kellha r-raża tal- cannabis u l-"ecstasy", u mhux xi "oġġett" iehor, allura l-ħtija tista' tiġi bbażata esklussivament fuq tali ammissjoni. L-istess jista' jingħad ghad-depożizzjoni ta' xhud, wiehed jew aktar, fil-konfront tal-akkużat meta ma tinstabx droga.

Omissis

Kollox jiddependi fuq ic-cirkostanzi partikolari ta' kull kaz'.

34. Min-naħa l-oħra, fejn il-fatti kienu totalment xort'oħra, fil-każ fir-Renju Unit 'R versus Hill' 96 Cr.App.R 456 CA intqal hekk:

'While scientific evidence was not required in every case to identify a drug, the prosecution must establish the identity of the drug that was the subject matter of the charge with sufficient certainty to achieve the standard of proof required in a criminal case. In the instant case, (where the police had observed the exchange of a 'small dark object') the evidence was insufficient to establish that what had changed hands was cannabis resin. Semble, the conclusion might have been different had the charge referred to 'cannabis or cannabis resin.' (See R versus Best 70 Cr.App.R.21).[17] '

35. Għalhekk it-teorija li l-prova xjentifika hija indispensabbli sabiex ikun hemm il-prova materjali mhix sorretta mill-każistika li ta' Malta u lanqas ta' barra. ***Jekk ikun eskluż ir-rapport li għamel l-espert Mario Mifsud li ma kienx maħluf lanqas fl-istadju ta' l-investigazzjoni, il-Qorti trid tara jekk hemmx provi oħra fil-proċess li xorta jammontaw għall-prova ta' fiex kienet tikkonsisti s-sustanza.***

36. Mill-proċess jirriżulta li l-imputata ammettiet li dak li nstab fis-salott ħdejn l-oasis tal-qasrija kien tagħha (u fuq dan m' hemm ebda kontradizzjoni fil-proċess). Kienet taf ukoll li s-

[17] Archbold edition 2003 page 2259 (Din ir-referenza tinsab fin-nota ta' qiegh il-pagna enumerata tlieta (3) fis-sentenza citata)

sustanza li l-Pulizija sabu fil-kamra tas-sodda kienet id-droga kokaina kif jidher mir-reazzjoni tagħha meta xehdet a fol.80. Hi xehdet li kienet taf x'qed tagħmel Sandra Camenzuli u liema droga kienet qed tbiegħ.

37. Min-naħa l-oħra, waqt it-tfittxija, hija kienet qalet li l- affarijiet li kienu fil-kamra tas-sodda kienu tagħha waqt li ma' Pulizija oħra hija nnegat li l-kaxxa l-ħadra li għaliha ma kienx hemm ċavetta kienet tagħha. Id-difiża hawn rat kontradizzjoni bejn ix-xhieda li ngħatat minn żewġ membri tal-Pulizija differenti. Il-Qorti ma tqisx din is-sottomissjoni bħala waħda korretta għaliex l-ewwelnett kull wieħed qed jixhed dak li kien irraportat lilu u t-tieni huwa ferm loġiku u possibbli li l-imputata tgħid li dak li kien hemm il-kamra tas-sodda kien tagħha meta kienet qed titkellem b'mod ġenerali u imbagħad ikkorreġiet ruħha meta tkellmet fuq il-kaxxa b'mod partikolari...'

Illi jinkombi fuq il-prosekuzzjoni sabiex tressaq l-ahjar prova u sabiex tipprova l-kaz taghha fuq bazi ta' minghajr dubju dettat mir-raguni. Filwaqt li d-difiza ma ghandha bzonn tipprova xejn. Dwar l-oneru ta' prova, kif ikkunsidrat fis-sentenza fl-ismijiet **'Il-Pulizija (Supretendent Ian Joseph Abdilla)(Spettur Kevin Borg) vs. Joseph Baldacchino Farah Kirpalani Philip Micallef'**[18] ghalkemm dwar mertu u imputazzjonijiet differenti minn dawk in kwistjoni:

'Illi huwa l-oneru tal-Prosekuzzjoni li tressaq l-ahjar provi sabiex tikkonvinci lill-Qorti li l-imputazzjonijiet addebitati fil-konfront tal-imputati huma veri u dan ghaliex kif jghid il- ***Manzini*** *fil-ktieb tieghu* ***Diritto Penale*** *(Vol. III, Kap. IV, pagna 234, Edizione 1890):*

"Il così detto onero della prova, cioé il carico di fornire, spetta a chi accusa – onus probandi incumbit qui osservit".

Huwa principju baziku pprattikat mill-Qrati taghna fil-procediment kriminali li, biex l-imputati jigu ddikjarati hatja, l-imputazzjonijiet dedotti ghandhom jigu pruvati oltre kull dubju ragjonevoli, cioé oltre kull dubju dettat mir-raguni.

Hawnhekk il-Qorti taghmel riferenza ghas-sentenza moghtija mill- Qorti tal-Appell

[18] Deciza mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali nhar l-24 ta' Mejju, 2017 (Numru 809/2005)

Kriminali fis-7 ta' Settembru 1994 fl-ismijiet ***Il- Pulizija vs. Philip Zammit et*** *u tghid pero' mhux kull icken dubju huwa bizzejjed sabiex persuna akkuzata tigi ddikjarata liberata, hemm bzonn li "dubju jkun dak dettat mir-raguni".*

Fil-fatt fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il- 5 ta' Dicembru 1997 fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs. Peter Ebejer****, dik il- Qorti fakkret li l-grad ta' prova li trid tilhaq il-Prosekuzzjoni hu dak il-grad li ma jhalli ebda dubju dettat mir-raguni u mhux xi grad ta' prova li ma jhalli ebda ombra ta' dubju. Id-dubji ombra ma jistghux jitqiesu bhala dubji dettati mir-raguni. Fi kliem iehor, dak li l- Gudikant irid jasal ghalih hu, li wara li jqis ic-cirkostanzi u l-provi kollha, u b'applikazzjoni tal-bon sens tieghu, ikun moralment konvint minn dak il-fatt li trid tipprova l-Prosekuzzjoni. Fil-fatt dik il-Qorti ccitat l-ispjegazzjoni moghtija minn* ***Lord Denning*** *fil-kaz* ***Miller vs. Minister of Pension*** *- 1974 - 2 ALL ER 372 tal-espressjoni "proof beyond a reasonable doubt".*

"Proof beyond a reasonable doubt does not mean proof beyond the shadow of a doubt. The law would fail to protect the community if it admitted fanciful possibilities to deflect the course of justice. If the evidence is so strong against a man as to leave only a remote possibility in his favour, which can be dismissed with the sentence 'of course it is possible but not in the least probable' the case is proved beyond reasonable doubt, but nothing shall of that will suffice".

Ikkunsidrat;

Illi stante li in linea ma dak ikkunsidrat aktar kmieni f'din is-sentenza, l-istqarrija rilaxxata mill-appellant kif ukoll dak kollu li l-appellant qal lill-Pulizija waqt l-investigazzjoni huwa inammissibli, l-unici provi li l-Qorti ghandha quddiemha huma x-xhieda tal-ufficjali tal-Pulizija li jixhdu dwar ir-raza tal-cannabis kif ukoll s-sustanza suspettata raza tal-cannabis esebita quddiem l-Ewwel Qorti u l-oggetti kollha elevati inkluz flixkun tal-coca '*forma ta' bong*'[19]. Minkejja li fil-fedina penali aggornata tal-appellant prezentata fl-atti jirrizultaw numru ta' kundanni rigwardanti droga, dan bl-ebda mod ma jghin il-kaz tal-prosekuzzjoni.

Gialadarba ma saret l-ebda analizi tas-sustanza suspettata raza mehuda mill-pjanta

[19] Xhieda ta' PS1174 Adrian Sciberras moghtija fit-28 ta' Mejju, 2012

tal-Cannabisu, stante li l-imputazzjonijiet mahruga fil-konfront tal-appellant jirrigwardaw il-bejgh jew it-traffikar kif ukoll il-pussess tar-raza mehuda mill-pjanta Cannabis jew xi preparazzjonijiet li jkollhom bhala bazi din ir-raza, din il-Qorti tikkonkludi li l-Prosekuzzjoni ma resqitx l-ahjar prova, ma lahqitx il-grad ta' minghajr dubju dettat mir-raguni u ghalhekk din il-Qorti ma tistax tikkonferma l-htija tal-imputazzjonijiet migjuba fil-konfront tal-appellant.

Ghal dawn il-motivi, din il-Qorti qieghda tilqa' l-appell tal-appellant u qieghda thassar u tirrevoka s-sentenza tal-Ewwel Qorti kemm fil-htija u fil-piena u qieghda ghalhekk tillibera lill-appellant minn kull imputazzjoni u piena.

Il-Qorti qieghda tordna d-distruzzjoni tal-esebiti bhala Dokument VA2 u dan taht il-harsien tar-Registratur, li ghandu jirredigi process verbal li jiddokumenta l-procedura tad-distruzzjoni, liema dokument ghandu jigi inserit fl-atti ta' din il-kawza mhux aktar tard minn hmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Consuelo Scerri Herrera

Imhallef